

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Tartu ülikooli ajakiri

APRILL 2016 NR 4 (2448)

TARTU ÜLIKOOOL

MIKAEL SCHERDIN:

Õpikunäiteid ei
ole mõtet teha, kui
saame lahendada
päris probleeme

ÜLIKOOPILE TEEB
MURET AKADEEMILINE
PETTURLUS

MIDA ANNAVAD INGLIS-
KEELSED ÕPPEKAVAD
EESTI TUDENGITELE?

TEGUS AJALOORING
TÄHISTAS OMA
70. AASTAPÄEVA

Kultuurist ja kultuuritusest

Vaadates, mis viimastel kuudel meie ümber siinsamas Eestis ja mujal maailmas toimub, ei jää üle muud kui kättega peast haarata ja ahastades küsida: «Mis toimub?!»

Palju on kajastatud märtsi alguses Tartus Kiiuni tänaval toimunud juhtumit, kus mõned noormehed kesklinna kaubakeskuse ees vandaalitsesid ja peksid neid korrale kutsuma läinud pereisa tolle väikese poja ees läbi.

Isegi kui uudis oli üle paisutatud, nagu väitis üks pealtnägijatest, on siiski kindel, et kesklinnas rikuti avalikku korda ning hiljem kohale jõudnud kiirabi pidas vajalikuks pereisa haiglasse viia.

Halvemini läks Paines, kus üks «noakangelane» kaht tuttavat pussitas – üks meestest suri.

Maailma meedias on tähelepanu saanud juhtumid, kus «laike» jahtivad rumalad turistid on metsloomadega ühele pildile saamist nii väga ihanud, et tulemuseks on surnud loomad ja linnud. Näiteks sai Argentiinas niimoodi hukka haruldane La Plata delfiin ning Makedoonias luik. Selfimaaiaid turistid on asunud murdma ka kuulsaid kevadisi kirsipuid Jaapanis.

Kas tõesti on internetitrollid arvutite tagant välja tänavatele tulnud, et sama arutu suhtumisega ka päriselus «vägitegusid» korda saata? Milline terve mõistusega inimene leiab, et selline vägivald on õigustatud – ükskõik, kas tegu on virtuaal- või

FOTO: LAURI KULPSOO

MERILYN MERISALU

UT peatoimetaja

pärismaailmaga?

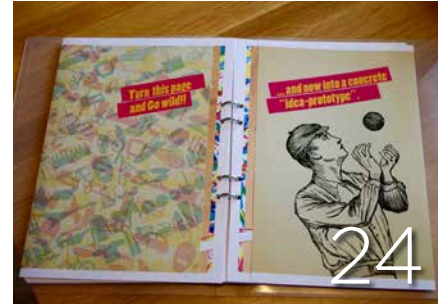
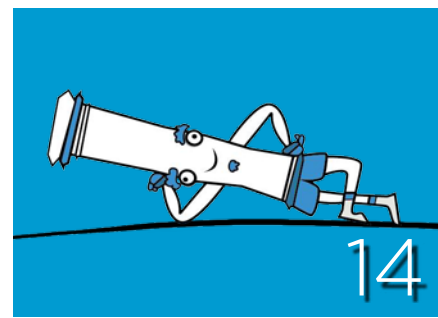
Mida oleks üldse võimalik ette võtta? Kindlasti tuleks riiklikul tasandil üle vaadata meie seadusandlus. Vägivallategudes ei saa edasi suhtuda sama pehmelt kui siiani. Me vajame rangemaid karistusi, et üha rohkem inimesi oma tegude üle järele mõtlema panna. Veelgi enam – mõelda tuleks enne, kui rusikad käiku lastakse. Üle tuleks vaadata ka loomade väärkohtlemise eest ette nähtud karistused.

Karistustest suurema tähelepanu peaks aga saama ennetustöö. Väärtuskasvatus on teema, mis peab ühiskonnas rohkem au sees olema. Siin saab iga inimene

oma panuse anda ja teistele eeskuju näidata.

Mina kavatsen igatahes oma pojale õpetada, et kuigi eksimine on inimlik, ei õigusta vägivalda ega ebaviisakust miski. Ning et ka vaimne vägivald või alusetu solvamine veebis pole parem kui kellelegi tänaval rusikaga näkku löömine.

Me ei tohi end ei teistest inimestest ega muust loodusest tähtsamaks pidada. Oleme ju osa sellest, mitte eraldiseisev rühm, kellele kõik lubatud. Kui tahame endast mõelda kui looduse kroonist, peaksime olema valitseja, kelle võimu all oleks meil endil hea elada. Võib vaielda, mis oleks kõige parem riigikord, kuid hirmuvalitsus seda au endale kindlasti ei saa. UT

13 **KOLUMN** Daniel
Veinbergs lubab, et ei
ürita olla naljakas.

14 **PERSOON** Sammas
Paul unistab rahust ja
tugevast ühiskonnast.

18 **AKTUAALNE**
Sel õppeaastal on
akadeemilise petturluse tõttu
noomituse saanud 15 üliõpilast.

22 **AKTUAALNE**
Inglisekeelne õpe
meelitab ka kohalikke noori.

24 **INTERVJU**
Rootslase Mikael
Scherdini eestvedamisel
alustas TÜ Narva kolledžis
ettevõtluslabor.

28 **TUDENGID** Tartu
erialaorganisatsioonid
püüavad varasemast rohkem
koostööd teha.

32 **TEADUS**
Tavaarusaam mälust
võib pärssida tõeni jõudmist.

36 **ETTEVÕTLUS**
Bizplay õpetab lastele
ettevõtlikkust.

40 **VILISTLANE**
Mari Jürjens soovis,
et muusika jääks saladuseks.

43 **REISIKIRI** Kaunis,
kallis ja põnev Rootsi.

46 **ESSEE**
Majandustegelane
Jüri Kraft arutleb, kellele on vaja
majandusteaduskonda.

48 **AJALUGU**
Ajalooring oli kui
oas keset kõrbe.

51 järelhüüe, kaitsmised,
stipendiumid, teated,
tunnustused, õnnitlused, juubel

UT **UNIVERSITAS TARTUENSIS**
Tartu ülikooli ajakiri

Universitas Tartuensis on Tartu ülikooli ajakiri. Ilmub kord kuus. Tiraaž 3500. Tellimisindeks Eesti Postis 00892 • Aadress: Ülikooli 18-102, Tartu 50090; telefon: 737 5686, 5802 8827; e-post: ajakiri@ut.ee; koduleht: www.ajakiri.ut.ee.

Vastutav väljaandja Illari Lään, **peatoimetaja** Merilyn Merisalu, **toimetaja** Merilyn Säde, **teabetoimetajad** Kady Sõstar ja Liis Saar, **keeletoimetaja** Mari Mets **fotograaf** Andres Tennus, **küljendaja** Mark Šandali, **trükk** Ecoprint.
• Universitas Tartuensis kujunduslahendused, kõik ajakirjas avaldatud artiklid jm tekstid ning fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed. Toimetust lubab neid kasutada vaid eelneval kokkuleppel koos viitega autorile ja Universitas Tartuensisile. • Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. • **UT kolleegium:** Maaja Vadi (esinaine), Sulev Kõks, Ivo Volt, Mart Noorma, Villu Päärt, Indrek Treufeldt, Katrin Pajuste-Kuul, Egert Puhm.

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub 6. mail 2016.

roheline trükis

Trükitud taastoodetud paberile looduslike trükitärvidega. ©Ecoprint

Tartu ülikooli vilistlasvideod said riigi parima turundusauhinna

Märtsi keskel toimunud Eesti suurimal turunduskonverentsil «Password» tunnistati Tartu ülikooli vastuvõtukampaania vilistlasvideod avaliku sektori kategoorias 2015. aasta parimaks turunduskampaaniaks.

Koostöös ülikooli vilistlaste, eesti näitlejate ja räppar Genkaga valminud menüüd videod tutvustasid vilistlaste kogemuste kaudu bioloogia, keemia, usuteaduse, õpetajahariduse, majanduse, proviisori, IT, IT-õiguse, rahvusteaduste ja riigiteaduste erialasid ning nende väljundeid.

Videote eesmärk oli tutvustada sisseastujatele Tartu ülikooli valitud õppekavade olemust ja sisu, kasutades erialade vilistlaste kirja pandud mõtteid nende endi

või tuntud näitlejate ja muusikute suu läbi.

TÜ turunduse peaspetsialist Teele Arak avaldas heameelt, et TÜ vastuvõtukampaaniat ja meeskonnatöö tulemust märgati nii kõrgel tasemel.

«Videod jõudsid arvatust suurema sihtrühmani ja kõnetasid sisseastujaid täiesti uues võtmes. Inimesed võtsid otsepöördumise omaks kui täiesti uue lähenemise, said sisust aru ja samastusid kirjeldatuga,» rääkis Arak.

Näiteks bioloogia eriala tutvustav video peaosas räppar Genkaga jõudis sotsiaalmeedia vahendusel müstilise arvu inimesteni. Videot nägi enam kui veerand miljonit inimest, kellest umbes 65 000 kommenteeris, *like*'is või jagas pos-

titust ka enda seinal. Praeguseks on selle video koguvaatamiste arv üle 165 000, mis on haridusturunduses muljetavaldav isegi rahvusvahelisel tasandil.

«Oleme endale möödunud aasta kampaaniaga tulevikuks kõrge lati ette seadnud. Need videod näitavad selgelt, et vahetu kogemuse jagamine koos huvitavate näidetega kõnetab inimesi kõige enam. See on stiil, mida tasub kindlasti jätkata, sest ülikoolil on veel väga palju innustavaid lugusid rääkida,» kinnitas Arak.

Konverentsil «Password» avaliku sektori parima turunduskampaania auhinna saanud TÜ vilistlasvideod teostas koostöös Tartu ülikooli turundajatega agentuur ImiD. ●

23. märtsil toimunud lahtiste uste päeva töötubades sai tutvuda moodsate seadmetega, mida kasutavad oma igapäevatoos näiteks arheoloogid. Turundajad tutvustasid lastele neuromaagiat, proviisorid näitasid, kuidas valmistada tablette, ning haridusteadlased õpetasid, kuidas harjutada esinemisioskust, simulatsiooni ja mudeldusmängu.

Loodus- ja täppisteaduste valdkonna töötubades sai kätt proovida linnaplaneerimises, hiirte lahkamises, koljude alusel eluviiside hindamisel ja programmeerimisel. Arvutiteaduse instituudis sai tutvuda IT-ettevõtete sisustatud uute ruumide ja hiljuti avatud asjade interneti laboriga. ●

FOTO: ANDRES TENNUS

Pakistani kultuuriõhtu

Sari «Kultuurierikas Tartu» kutsub kõiki huvilisi 7. aprillil toimuvale järjekorras viiendale kultuuriõhtule. Seekord tutvustatakse Pakistani mitmekesist kultuuri, kombeid ning rahvariideid.

Muu hulgas saab näha dokumentaalfilmi Induse orust, pilte põnevatest kultuuri- ja loodusvaatamisväärsustest ning kes soovib, saab selga proovida ning lasta end fotole jäädvustada pakistani rahvuslikes riietes (*shalwar kamees, topi, ajrak, chatrali topi, shaal, dupata*).

Samuti saab maitsta pakistani toitu (*karahi, korma, roti, sindhi biryani, khmeer*) ja *chai* teed.

Huvilisi võõrustavad Pakistanist pärit Tartu ülikooli töötajad ja üliõpilased koos TÜ personali osakonna ning Tartu loodusemaja inimestega.

Eri riikidele pühendatud kultuuriõhtud toimuvad oktoobrist maini ning pakuvad võimalust põnevaks sissevaateks erinevate riikide ja kultuuripiirkondade inimeste ilmavaatesse, kommetesse, kunsti ja loodusesse.

Pakistanile pühendatud kultuuriõhtu toimub 7. aprillil algusega kell 18.30 Tartu loodusemajas (Lille 10). Õhtu toimub inglise keeles koos eestikeelsete selgitustega.

Osalustasu on viis eurot, alla kümneaastased lapsed on tervetult tasuta. Registreerumise tähtaeg on 5. aprill.

Tekkinud küsimuste korral või lisateabe saamiseks palun võtke ühendust Sirli Urbasega (*sirli.urbas@ut.ee*). ●

FOTO: TARTU ÜLIKOO

TÜ on IT-erialal Baltimaade juhtiv ülikool

TÜ on ainus Baltimaade ülikool, mis on märtsis avaldatud maailma erialade edetabelis «QS World University Rankings by Subject 2016» esindatud kuue erialaga. Uutena on kõrgele pürginud lingvistika (101–150) ning arvutiteadus ja infosüsteemid (401–450).

Rahvusvahelise konsultatsioonifirma Quacquarelli Symonds'i erialade edetabelis on neljandat aastat kõrgeimal kohal kommunikatsiooni- ja meediauuringud (101–150). Oma kohta on hoidnud inglise keel ja kirjandus (251–300), nüüdiskeeled (251–300) ja meditsiin (301–350).

TÜ arvutiteaduse instituudi juhataja professor Jaak Vilo avaldas heameelt, et pingutused IT-õppe ja teaduse edendamiseks on hakanud vilja kandma ka üleilmses statistikas.

«Edetabelites on vajalik nii maht kui ka kvaliteet, oleme

need saavutanud muuhulgas välisõppejõudude ja teadlaste kaasamise ning järjekindla kvaliteedi parandamisega,» ütles ta.

Vilo sõnul saab Eesti IT-edu põhineda hariduse ja tehnoloogia võimekuse edendamisel, ülikoolide roll on selles võmetähtsusega. Järgmine suur arenguhüpe loodetakse saavutada koos Tallinna tehnikaülikooli ja Edinburghi ülikooliga kavandatava ITEE tippkeskuse loomisega.

Maailma ülikoolide paremus-tabelit koostav QS seab alates 2011. aastast ülikoolide pingeritta üksikute erialade kaupa. Tänavu reastati ülikoolide 42 erialal.

Euroopa ülikoolide hulgas on TÜ Baltimaadest ainsana 200 parima hulgas, kohal 181–190 (Times Higher Education (THE) 2016). Maailma parimate ülikoolide pingeridades oleme nii THE kui ka QS-i andmetel parima 400 seas. ●

Negavatt otsib uusi säästvaid ideid

Üliõpilaste energia- ja ressursi-säästukonkursil Negavatt võistlevad 11 parimat ideed 10 000 euro suuruse peavõidu nimel. Finaalis võtavad teistega mõõtu ka kolm ideed Tartu ülikoolist ning üks TÜ ja Tallinna tehnikaülikooli ühisidee.

Projekt «Karbiketrarjad» plaanib töödelda laborites kasutatavate pipetiotsikute karbid ümber 3D-printerite filamendiks. Polüpropüleenist jäätmed kogutakse kokku ning purustatakse Tartu jäätme-käitlusettevõttes graanuliteks, nende sulatamisel tekib filament, mida 3D-printerites kasutada.

Päikesega töötava jahutussüsteemi idee eesmärk on tagada laboritele pidev vedela lämmastiku olemasolu ning kindlustada nende ruumide jahutus sobiva temperatuurini, kasutades selleks samuti vedelat lämmastikku. Seni kasutusel olevad õhukonditsioneerid kulutavad ruumide jahutamiseks liiga palju elektrit.

Projekt «Tark Valgustus»

ÜKS TARTU ÜLIKOOLI TUDENGITE IDEEDEST AITAB LABORIJÄÄTMETEST TEHA TOORMATERJALI 3D-PRINTERITELE.

soovib ülikooli hoonetes ja ühiselamutes kasutada valgust mõistlikult ja ressursisäästlikult. Idee autorid tahavad ülikooli hoonetesse paigaldada liikumise peale reageerivad valgustid ning võtta kasutusele energiat säästvad lambid. Samuti plaanitakse kasutada valgussensoreid, mis annavad märku, kui suur peaks olema lampide intensiivsus.

TÜ ja TTÜ ühisidee on kasutada ülikoolides tekkivaid biojäätmeid ülikoolilinnaku haljastuse ja siseruumitaimede kompostina. Ressursitõhusus saavutatakse kohapeal töötlemise kaudu, kasutades kõige uuemaid kogemusi, näiteks uuenduslikke kuumkompostreid ja vihmaussi-kompostimist.

Lõppvoorus ootab tuden-

geid ees koostöö mentorite ja partneritega, et ideid edasi arendada ning vajadusel täiendada partnereid leida. Mai-kuuks arendatakse parimatest ideealgatustest välja tegelikult elluviidavad projektid. Võitjad, kes saavad oma idee 10 000 euroga teoks teha, selguvad 25. mail Rakveres.

Sellel aastal laekus konkursile rekordiliselt 55 säästlikku ideed üheteistkümnest koolist. Konkursi auhinnafond on 45 000 eurot ning seda rahastatakse keskkonnainvesteeringute keskuse keskkonnaprogrammist.

Negavati konkursi eesmärk on tõsta energia- ja ressursialast teadlikkust ning innustada tudengeid välja pakkuma lahendusi, mis aitavad ülikoolides ressursse säästa. Idee võib olla nii toode, teenus, tehnoloogiline lahendus, meetod kui ka kampaania, mis muudab mõtteviisi ja seeläbi ka käitumist. ●

TÜ teadlased viivad juuksevärvi Ajujahile

TÜ teadlaste idufirma Villeman Biotech võtab uude ja ohutuma juuksevärvi ideega osa Eesti suurimast äriideede konkursist Ajujaht.

Villeman Biotech püüab välja arendada juuksevärvi, mis võimaldaks saavutada soovitud tulemust juukseid vähem kahjustades. Idufirma üks juht, TÜ vähibioloogia uurimiskeskuse teadur Tarmo Mölder ütles, et idee sisu on lisada juuksevärville peptiid ehk lühike aminohapete ahel, mis kinnitab värvi juuksekarva pinnale. Sel moel poleks vaja keemiliselt avada juukse struktuuri ega lõhutada juuksekarva pigmente.

«Juuksevärvid sisaldavad allergeene nii lõhna- kui ka värvainetena ning värvi tootmine on keskkonnale koormav,» rääkis Mölder. Nii mõtlesidki nad koos TÜ vähibioloogia labori külalisprofessori Tambet Teesalu ja kaastöötaja Kuldar Kõivuga, et

asuvad arendama keskkonnale ja inimesele ohutut ja soovitud tulemust andvat juuksevärvi.

«Uuringud on näidanud, et juukseid värvides soovitud tulemust ei saavutata. Seega on lahendamist ootav probleem olemas. Meie eelis seisneb pinnale kinnituvate peptiidide leidmises ja turuanalüüs vihjas, et kas või nišitootena on sellisel lähenemisel turul ruumi,» selgitas Mölder.

Ajujahi konkursile sisenedes oli idufirmal olemas idee. Praeguseks on laboritingimustes tõestatud, et peptiidi ja värvi kompleks kinnitub juustele ja püsib vähemalt kümme pesukorda. Ettevõtte on oma ideed esitlenud mitmetele võimalikele investoritele Eestis, kuid kindlaid kokkuleppeid veel pole.

«Toode ei ole veel sellises järgus. Väga oluline on jõuda õige nõustajani ja teha õigeid katsed. Sellega praegu tegelemegi,» Ajujahi telehooaeg algab 7. aprillil. ●

Järjestatud algebralistest struktuuridest

INAUGURATSIOON

TÜ algebra professor Valdis Laan 13. aprillil kell 16.15 ülikooli peahoone aulas

Järjestatud algebraline struktuur koosneb hulgast, sellel hulgal defineeritud tehetest

või tehetest ning sellel hulgal vaadeldavast järjestusseosest. Järjestusseos peab olema kooskõlas vaadeldava struktuuri kõigi tehetelega.

Üldiselt võib samal algebralisel struktuuril vaadelda palju erinevaid kooskõlalisi järjestusi.

VALDIS LAAN

Seega on järjestatud algebralisi struktuure mingis mõttes rohkem kui harilikke algebralisi struktuure ning nende teooria on selle võrra rikkam.

Järjestatud algebraliste struktuuride morfismideks loetakse harilikult järjestust ja tehteid säilitavaid kujutusi.

Inauguratsiooniloengus näitab Laan, et kui lõdvendada tehete säilitamise nõuet, siis võivad sellel olla huvitavad tagajärjed

järjestatud algebraliste struktuuride kategoorsetele omadustele. Loengus näidatakse seda lihtsuse mõttes järjestatud poolrühmade injektiivsuse näite varal.

Valdis Laan lõpetas Tartu ülikooli matemaatikateaduskonna 1995. aastal. 1999. aastal kaitses ta Tartu ülikoolis filosoofiadoktori kraadi matemaatika erialal.

Ta on töötanud Tartu ülikoolis lektorina (1997–2004), vanemteadurina (2004–2015) ning

alates 1. jaanuarist 2016. aastal algebra professorina.

Valdis Laane uurimistöö on olnud seotud algebraga. Teda on huvitanud polügoonid üle monoidide, poolrühmad, kategooriad ja järjestatud algebralised struktuurid.

Viimaste aastate üks põhitemasid on olnud Morita teooria erinevat tüüpi struktuuride jaoks (poolrühmad, järjestatud monoidid, kategooriad). ●

Tudengisatelliit plaanib vallutada uusi kõrgusi

Tudengisatelliidi ESTCube meeskond plaanib jõuda ka Kuule, enne seda saadetakse Maa ja Kuu orbiitidele veel kaks satelliiti, et tehtud edasiarendused proovile panna.

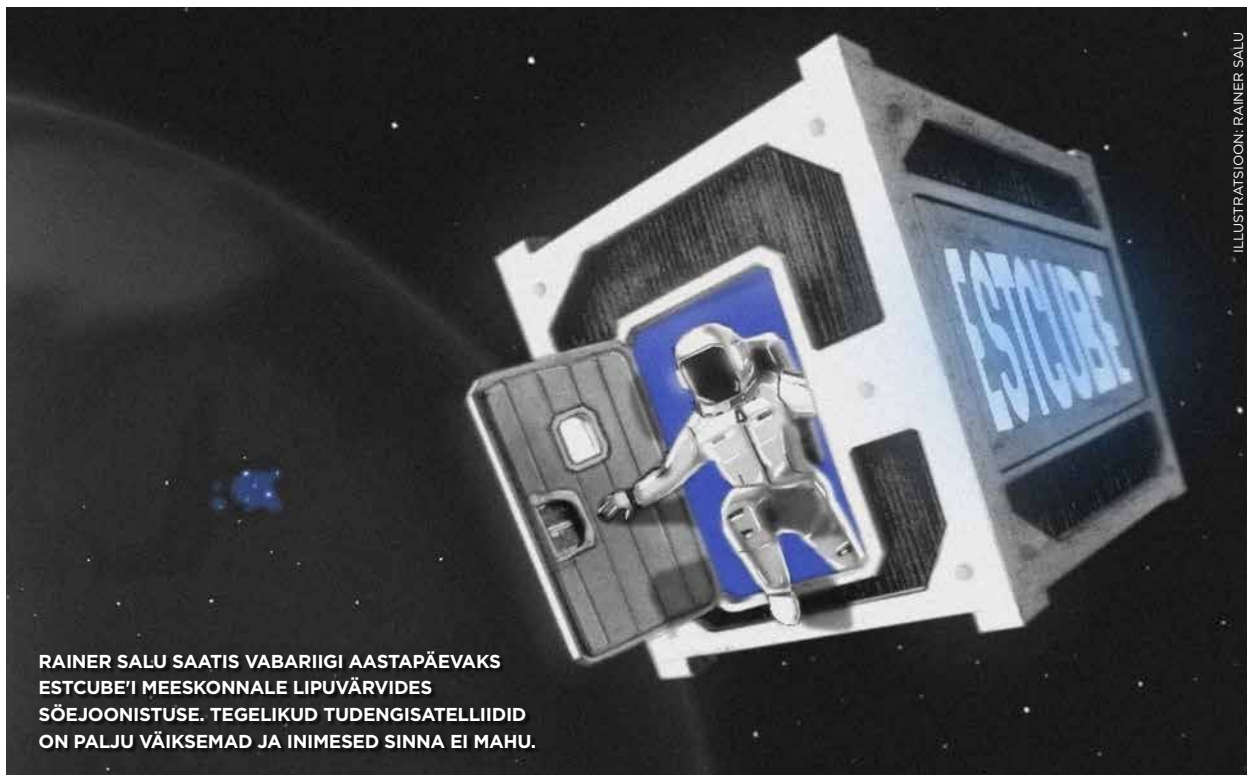
ESTCube'i meeskonna kommunikatsioonijuht Aet Rebane ütles, et Eesti vabariigi 100. sünnipäevaks loodetakse Maa orbiidile saata täiustatud satelliit ESTCube-2, mis on järgmine samm Eesti kosmoseajaloos.

«ESTCube-3 plaanib vallutada juba uusi kõrgusi, minnes Maast kaugemale kui ükski teine tudengisatelliit seni. Vajaminevad kosmose-tehnoloogiad tuleb riski vähendamiseks enne ESTCube-2 peal ära katsetada,» seletas Rebane.

Alates märtsi keskpaigast on ESTCube'i meeskond korraldanud põnevaid teabetunde ja aruteluseminare, kus projektiga liituda soovijatele oma ettevõtmisi põhjalikumalt tutvustatakse ja värvatakse ka uusi teotahelisi meeskonnaliikmeid. 15. märtsil toimunud avaüritusel ärgitas Eesti tudengisatelliidi sihtasutuse tegevjuht Karl Reinkubjas kõiki meelde jätma, et ESTCube on võimalus teha suuri asju.

«Seejuures pole oluline, kes oled ja kas õpid just Tartu ülikoolis. Me õpime hea meelega kõigi kogemusest, olgu te siis keskkoolis või tööl,» lisas populaar-teadusliku telesaatesarja «Rakett69» eelmise hooaja võitnud füüsikatudeng.

Teisedki meeskonnaliikmed rõhutasid, et kuigi kosmos tundub meist väga kaugel olevat, saab seda paremini tundma õppides lahendada mitmeid olulisi probleeme. Näiteks võib asteroi-

RAINER SALU SAATIS VABARIIGI AASTAPÄEVAKS ESTCUBE'I MEESKONNALE LIPUVÄRVIDES SÕEJOONISTUSE. TEGELIKUD TUDENGISATELLIIDID ON PALJU VÄIKSEMAID JA INIMESED SINNA EI MAHU.

didelt leida materjale, mida Maal kasutada saaks.

Neid varusid aitaks kätte saada Soome meteoroloogia instituudis välja töötatud elektriline päikesepuri, mida esimese tudengisatelliidiga päris päikesetuule käes katsetada ei õnnestunud. Kui päikesepuri töötab, võib märksa kiiremini ja soodsamalt jõuda nii asteroidideni kui ka teha muid kosmosereise.

Et purje katsetada, peab aga minema tavalistest satelliitidest palju kaugemale, Maa magnetosfäärist välja. Üks võimalus, kuhu minna, on Kuu orbiit. Välistatud pole aga ka veel väga elliptilised orbiidid või Lagrange'i punktid.

Lagrange'i punktid ehk L-punktid on asukohad ruumis, kus

väikese massiga keha saab kahe teineteise ümber tiirleva suure massiga keha suhtes paigal püsida. Nendes punktides tasakaalustavad teineteist gravitatsioonilised jõud ja orbitaalne liikumine. Päikesesüsteemis on L-punktid kohad, mille tiirlemisperiood on võrdne Maa omaga ning mille asukoht Maa ja Päikese suhtes ei muutu.

Lõplik otsus sõltub võimalustest ja ajastusest, sest neisse kohtadesse satelliitide saatmise võimalused on Maa madala orbiidiga võrreldes haruldased.

Sel korral soovitakse projektidesse kaasata ka teistel erialadel õppivaid ja töötavaid inimesi – näiteks disainerid, kommunikatsioonitudengid jpt –, et tudengisatelliitide ehitamine võimalikult

palju kasu tooks. Kuna nii praeguste meeskonnaliikmete kui ka juhendajate seas on mitmeid välismaalasi, on projekti üks pluss ka rahvusvahelises meeskonnas töötamise kogemus.

ESTCube'i meeskonna turundusjuht Marie Jaksman rääkis, et esimene õnnestunud kanderaketi start ja satelliidi abil saadud teave andis hindamatu kogemuse olemasoleva kosmose-tehnoloogia arendamiseks.

«ESTCube'i projektid on vajalikud, et koolitada välja tulevikuinseneri, -teadlasi ja -ettevõtjaid, anda suurepäraseid kogemusi teiste erialade esindajatele, populariseerida teadust ning kinnitada Eesti staatust kosmoseriigina,» lisas Jaksman. ●

Tähetorni muuseum saab viieaastaseks

Tartu tähetorn tähistab 27. aprillil viie aasta möödumist muuseumiks saamisest. Sel puhul toimuvad kella kolmeni päeval tasuta töötod, programmid ja palju muud huvitavat.

Tartu tähetorni juhataja Janet Laidla ütles, et tähetorni sünnipäevaprogrammist on oodatud osa võtma nii rühmad kui ka üksikkülastajad. Juhataja soovib rühmadel aga töötubadesse ette registreerida, sest ruumid seavad oma piirangud.

Samal päeval kell 16 avatakse näitus «Maailmaruumi mõõtmine: Tartust Universumi äärde». «Peale näituse kergitame ka pisut saladuseloori Vanemuise suvelavastuselt «Julie ja tähed», mis lavastub augustis tähetorni kõrval asuva nn Struve maja õuel,» rääkis Laidla. Lavastuse Julie on baltisaksa naiskunstnik Julie Hagen-Schwarz, kes oli maja perenaine ajal, mil tema abikaasa Ludwig Schwarz oli tähetorni juhataja.

Tähetorn on varemgi muuseum olnud. Kui enamik teadlasi kolis Tõraverre uude observatooriumi, tegutses tähetornis Tartu linnamuuseumi filiaal. «Ildsaalis näidati siis meie vanimaid ja olulisemaid teleskoope. Praegune muuseum on hoopis midagi muud: nüüdisaegne interaktiivne väljapanek, restaureeritud teadusriistad ja tihe muuseumiprogramm,» ütles Laidla.

Muuseumi osa tähendab ka teadusloolest uurimistööd, suhtlemist teiste sarnaste asutustega ning ulatuslikku teaduse

populariseerimise programmi.

Laidla peab tähistatava viie aasta olulisemaks saavutuseks haridustegevuse käimalükkamist. «Muidugi tegeleti tähetornis õpilaste ja laiema avalikkuse harimisega juba algusaegadest peale, kuid praegune haridustöö on süstemaatiline, pidevas arengus ja peab silmas pea kõiki hariduse vallas toimuvaid arenguid, sh uusi õppemeetodeid ja kaasaegseid vahendeid,» rääkis Laidla. Tähetorn pakub programme astronoomia, füüsika, matemaatika ja loodusgeograafia teemadel kõikidele kooliastmetele ja ka lasteaiastele.

Tulevikku vaadates peab Laidla oluliseks, et tähetorni jõuaks aina enam ülikoolipere liikmeid. «Üliõpilased võiksid tulla tutvuma teaduslooga või praktikale, ülikooli töötajad võiksid leida üha enam võimalusi siin sündmusi korraldada ning aega veeta,» ütles Laidla. Näituste osas vajab viis aastat tagasi avatud püsiväljapanek värskenduskuuri ning valmistatakse ka Eesti ja ülikooli suurteks juubeliteks. «Samuti ootame elevusega uut lipuväljakut,» lisas Laidla.

Tähetorn juhib tähelepanu ka tänapäevasele haruldasele taevanähtusele: 9. mail liigub planeet Merkuur üle päikeseketta. Kui ilm on selge, on seda võimalik Tartu tähetornist teleskoopidega vaadelda. Erinevalt päikesevarjutusest on seda koduste abivahenditega keerulisem jälgida, sest Merkuur on üsna tilluke. ●

TÜ otsib maailma muutvaid ideid

Ülikooli lahtiste uste päeval 23. märtsil kuulutas õppeprorektor Mart Noorma välja ideekonkursi «Võime muuta maailmal», kuhu on oodatud osalema kõik uuenduslike ja maailma muutvate ideedega noored üle Eesti.

«Tartu ülikooli on mõtet tulla, kui jagate vaadet, et teie isiklik õnn saabub siis, kui aitate õnnelikuks saada ka inimestel enda ümber. Kui aitate maailma paremaks muuta – see pole sõnakõlks, vaid tõesti eesmärk, mille poole püüelda,» rääkis Noorma kohale tulnud koolinoortele.

Õppeprorektor ütles, et sõltumata erialavalikust, mis lõpuks tehakse, annab ülikool noortele kõige tähtsama asjana mõtlemisvõime, mis õpetab lahendama uusi probleeme ja ettenägemata olukordi.

«Ja kui teil on juba praegu mõte, kuidas ühiskonnas mingit probleemi lahendada, siis tegime

MART NOORMA ÜLESKUTSET KUULAS TERVE SAALITÄIS NOORI.

konkursi, kuhu saate kas või kohe esitada oma toreda idee, mille ehk isegi ellu viime,» viitas Noorma.

15. maini toimival ideekonkursil saavad osaleda kõik kuni 30-aastased Eesti noored kas üksi või kuni neljaliikmelistes võistkondades. Osalemiseks tuleb veebikeskkonnas muudamaailma.ut.ee esitada kuni ühe minuti pikkune

videoklipp, kus kirjeldatakse selget probleemi ja sellele välja pakutavat lahendust.

Maikuu lõpuks valib žürii välja konkursi võitja, ühtlasi saab oma lemmiku valida ka publik. Parimate ideede autorid saavad auhinnaks GoPro kaamerad ning žürii valitud võitja ideed hakatakse edasi arendama TÜ Ideelaboris. ●

TÜ e-kursus kandideerib auhinnale

Tartu ülikooli e-kursus «Programmeerimisest maalähedaselt» kandideerib koos Eesti lennuakadeemia, Eesti maaülikooli, Tallinna tehnikakõrgkooli ja Tartu tervishoiu kõrgkooli kursustega «Aasta e-kursus 2016» tiitlile.

Kursuse ühe autori Eno Tõnissoni sõnul on neil hea meel, et «Programmeerimisest maalähedaselt» on ka tunnustajatele silma jäänud. «Meie jaoks on hea näitaja, et paljud osalejad tahavad programmeerimist pärast kursuse

läbimist edasi õppida ja julgustavad oma lähedasi samuti osalema. Tänu neile oleme ise palju õppinud ja püüdnud kursusi paremaks teha,» rääkis Tõnisson.

Kursusel on programmeerimist õppinud ligi 3500 inimest, neist korraga kõige rohkem üle 1500. Kursuse on edukalt lõpetanud umbes 65% alustanutest.

Parim e-kursus kuulutatakse välja 14. aprillil toimival hariduse infotehnoloogia sihtasutuse HITSA rahvusvahelisel haridus-

konverentsil «Fiiberoptiline haridustee». Samas antakse üle ka tunnistused e-kursuse kvaliteedimärgi pälvinud kursuste autoritele.

Tartu ülikoolist said tunnustuse «E-kursuse kvaliteedimärk 2016» viis kursust: «Biokeemia», «Kommunikatsioonijuhtimine äriettevõttes», «Kommunikatsioonijuhtimine avaliku sektori organisatsioonides», «Arendus- ja turundusprojekt (AÜ)» ning «Programmeerimisest maalähedaselt». ●

Tartu Tudengipäevad toovad positiivseid võnkeid

25. aprillist kuni 1. maini rulluvad lahti Tartu Tudengipäevad, tuues endaga kaasa kevadiselt kosutava vaimupuhkuse enne pingelist eksamiaega. Seekordne festival seilab resonantsi ehk koosvõnkumise laineharjal, võttes tähelepanu keskmesse ühiselt tegutsemisel tekkiva suurema mõju.

«Koosvõnkumise idee on lihtne. Üheskoos tegutsemine kannab võimsat mõju ja koos suudame rohkem kui üksi,» ütles Tartu tudengipäevade meediajuht Evelina Nõmme. Ta lisas, et kui igaüks prooviks täna jõuda mõtteviisist «vähke heategu päevas» selle teostamiseni, jõuaks seesama heategu õhtu lõpuks andjani tagasi.

«Tudengipäevade üritused pakuvad mitmeid võimalusi saata korda midagi õilsat, kogeda põneva sündmuse head mõju või võistkondlikel üritustel koos võidule võnkuda,» rääkis Nõmme. Enne festivali sõidab mööda Tartumaad ringi Tudengibuss, kus üliõpilased saavad käed külge panna ja abistada kohalikke. «Seda nii tom-sawyerlikult aedasi värvides kui ka Pipi Pikksuka kombel abivajajaid heldelt rõõmustades,» lausub meediajuht.

Mootorimüra ei vaibu ka festivali esimesel päeval, kus võimlemise taustaks annab «Avatuudul» rekka katuselt live-kontserdi geo-punk bändi Eterniit. «Koosvõnkumise heaks näiteks on ka 2000 koogi rekordit püüdev pannkoogihommik, kogu linnarahva südameid ühendav öölaulupidu ja ajulaineid võngutav «Mälukas,» kirjeldas Nõmme.

Tõeliselt häid võnked tekitab «Tudengibänd 2016» finaalkontsert. «Igaüks saab proovile panna Tartu sildade vastupanu «Sildade jooksul», kus on eriauhinnad ka õppejõudude meeskonnale!» rääkis meediajuht.

Eneseületust ja resonantset kõneainet pakub neljapäevane Hirnu Faktor ja sellele järgnev tantsumaraton. Samal õhtul viib soovijad looduse rüppe seikluslik «Metsapeatus», mis paneb proovile osalejate koostööoskused kuni hommikuni välja.

«Rõõmu rahvatantsude saatel koosvõnkumisest kannavad nii armastatud öötantsupidu, müstiline volbriöö kontsert kaarsillal koos Meisterjaaniga, kui ka festivali lõppakord «Karsumm», mille käigus selguvad parimad isehitatud lennumasinad,» lisas Nõmme. ●

TUDENGIPÄEVADE KEVADPROGRAMMI PÕNEVAIMAD PALAD

ESMASPÄEV, 25. APRILL

kell 7 – Avatuut
kell 20 – Avarongkäik
kell 21 – Öölaulupidu

TEISIPÄEV, 26. APRILL

kell 15 – klassikalise massaaži kursus
kell 18 – Sahtlist välja
kell 19 – Grease? Tartu!

KOLMAPÄEV, 27. APRILL

terve päev – Adrenaliinirohke paintballihing
kell 14 – Kastironimise eelvoor
kell 19 – Pubiralli

NELJAPÄEV, 28. APRILL

kell 18 – Sildade jooks
kell 16 – Tartu tugevaim tudeng!
kell 21 – Tudengibänd

REEDE, 29. APRILL

kell 18 – Hirnu Faktor
kell 21 – Tantsumaraton
kell 21.30 – Metsapeatus

LAUPÄEV, 30. APRILL

kell 12 – Kastironimise finaali
kell 15 – Moodne meditsiiniline viievõistlus
kell 21 – Öötantsupidu

PÜHAPÄEV, 1. MAI

kell 13 – Karsumm

Täpsem kava:
<http://www.studentdays.ee/programm>

Luban, et ma ei ürita olla humoorikas

FOTO: ERAKOGU

DANIEL VEINBERGS

ajakirjanduse ja kommunikatsiooni 1. aasta tudeng, Comedy Estonia koomik

Tean pidevalt põruvaid koomikuid, kes muutuvad naljakaks lavalt maha astudes. Mingis mõttes on hea nali nagu seks – seda ei tohi peale suruda ja edukuse tõenäosus tõuseb alkoholiga. Seetõttu kuulub *comedy*-klassikute hulka joobes kollektiiviga filmitud «Kreisiraadio», kuid Peeter Oja *stand-up* teeb siiralt kurvaks (ta oli naljakam, kui tal oli probleem).

Seega ei saa ma õpetada, kuidas olla naljakas, kuid saan tagada tööriistu, kuidas oma naljakust paremini esitada. Üldine naljaformaat koosneb järgmisest

kooslusest: *set-up*, *punchline*, *tag*. *Set-up* ehk ülesehitus on konteksti tagamine, mille muudab naljakaks lõökause ehk *punchline*. Nõuetekohane *set-up* tekitab publikus ootuse, mille *punchline* täielikult lammutab, luues üllatusmomendi. *Tag* on lisalause, mis lööb samas kontekstis.

Sõprade seltsis on kerge naljakas olla. Õhus pole pinget ning on olemas mälu raport ühiste teemade ja mälestustega, millele viidates on kerge lõökause luua, sest huumori juured on jagatud kogemused. Jagatud kogemused pidudest või Jaanuse jaburast jakist on *set-up*'id, mis on juba olemas. Märksa keerulisem on naerma ajada võõraid, sest nali tuleb üles ehitada nullist, ja seda harjutabki minusugune neurootiline koomik. Palun armastage mind.

Ja ma ei maininud aprilli teadlikult, sest ametlik nüüd-ma-teen-nalja päev on vastuolus kõigega, mida just mainisin. **UT**

Ma ei targuta juba ammu, kuidas olla naljakas. Ma tõesti ei oska, kuigi olen olnud enesekindlam. Eriti pärast edukate sõude sarja veendun, et tabasin lõpuks oma naljasoont ja masendavad Viljandi-esinemised on seljataga.

Kuni jõllitan taas veerand tundi tuimade nägude merd, justkui oleks publik eelnevalt kokku leppinud, et Daniel on jälle liiga enesekindlaks muutunud (unustasin mainida, et maailm tiirleb minu ümber).

Muidugi pole viimased kolm aastat maha visatud. Oskan ju seletada, kuidas struktureerida nalja, kuidas vormistada kavas *segued*, millise naljaga lõpetada sett. Samas sa ei pidanud seda teadma, kui ajasid sõbrad õlut purskama kõlvatu killuga Saagimi kohta. (Ta ei sobi emaks! Ha!) Sa isegi ei täheldanud oma mõtteväljatust, kuni pastakas pihku topiti ja öeldi: «Pane kirja!». Kuni järgmises seltskonnas uppus sama nali kõhulaksuga põhja. Kõik jäid vaikseks, justkui leinates su nalja, sest nali polnud kunagi halb – sina olid.

Inimestel on ülitundlik vaist spontaansusele. Nii publikud kui ka sõbrad vihkavad käsikirju. Nali ei pruugi olla naljakas ja naljakas ei pea olema nali. Õigesti ajastatud peer võib saada valjemad kajakad kui Eino Baskini hologramm. Naljal on ülesehitus, rõhukohad ning lisalused. Naljakus on tunne su rinnus, nagu armastus või sitahäda.

ÕIGESTI AJASTATUD PEER VÕIB SAADA VALJEMAD KAJAKAD KUI EINO BASKINI HOLOGRAMM. NALJAL ON ÜLESEHITUS, RÕHUKOHAD NING LISALAUDED. NALJAKUS ON TUNNE SU RINNUS.

Tiit Hennoste

EESTI KIRJANDUSLIK AVANGARD 20. SAJANDI ALGUL. HÜPPED MODERNISMI POOLE I

Sari „Heuremata“, ISBN 978-9949-77-040-3, 484 lk. Hind kirjastuse e-poes 16 €.

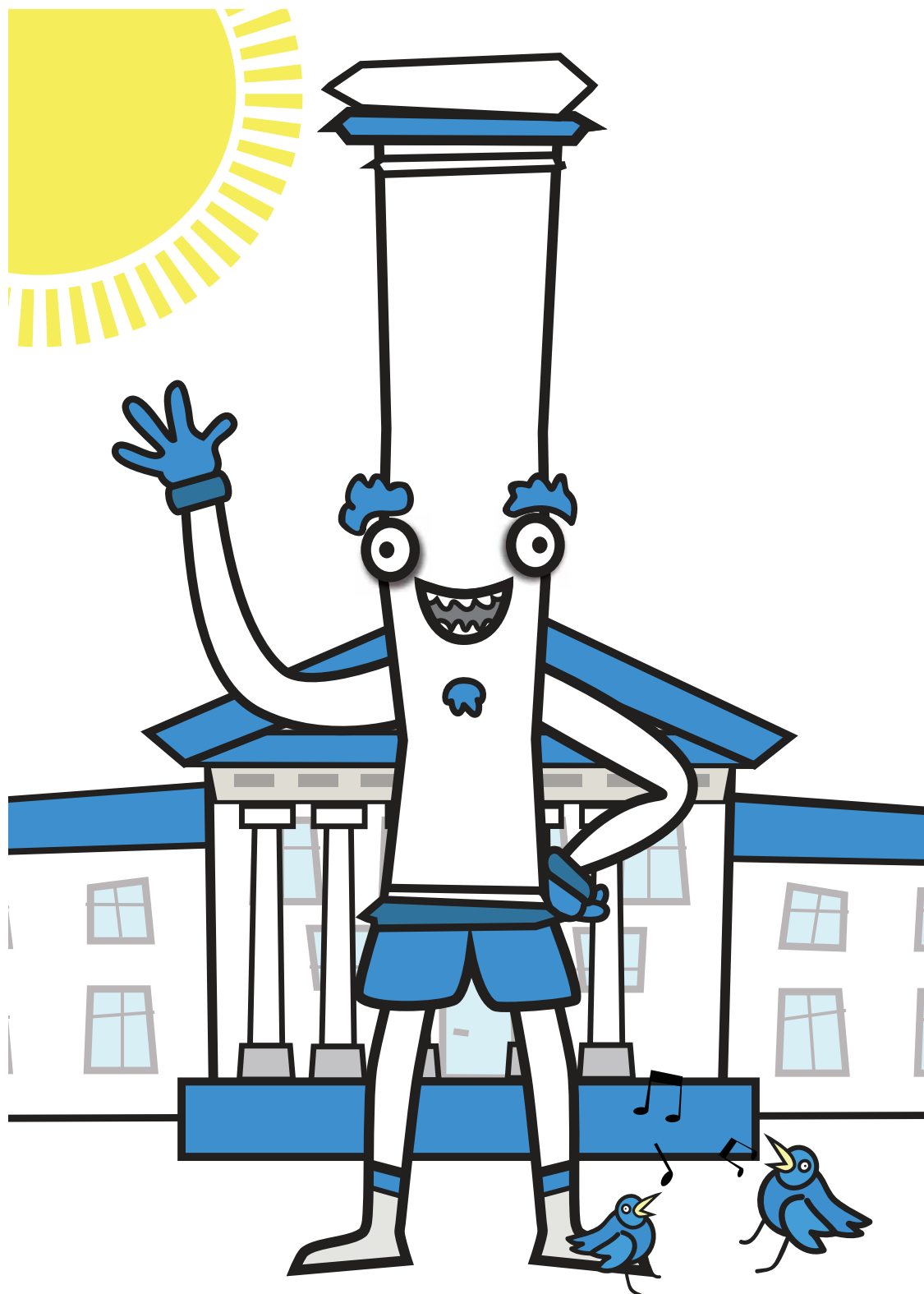
„Eesti kirjanduslik avangard 20. sajandi algul. Hüpped modernismi poole I“ on katse kirjutada lahti eesti 20. sajandi avangardismi/modernismi lugu ja ühtlasi katse ehitada oma mudel selle analüüsimiseks. Raamat tõstab programmiselt esile need kirjanduse komponendid, mis tavaliselt teoste varju jäävad, kuid avangardis eriti oluliseks tõusevad: autorite loomingulised programmid ja manifestid, omaväljaanded, keel jms. Raamat on esimene osa kaheköitelisest monograafiast.

W. Struve 1, Tartu, 737 5945, tyk@ut.ee, www.tyk.ee

Teaduskirjastus aastast 1632

TARTU ÜLIKOOL
kirjastus

Sammas Paul unistab rahust ja tugevast ühiskonnast

PERSOON

Kohtume Ülikooli kohviku terrassil, mida paitab soe kevadpäike. Energiliselt lehvitavat Pauli on raske mitte ära tunda: temast õhkub tuntavalt positiivsust ja ajalugu, oma rolli mängivad ka sinised puhmaskulmud ja tõsiasi, et tegu on sõna otseses mõttes Tartu ülikooli tugisambaga.

**MERILYN MERISALU
EGERT PUHM**

Kuigi õues on veel miinuskraadid, ei pane me neid tähele. Kreeka juurtega Paul oskab vesta ülikoolist ja oma elust nii põnevaid jutte, et soojendab südant rohkemgi kui päikesesära või kuum tee, mille ta juba ettenägelikult koguka termosega on ära tellinud.

«Aprill on mu lemmikuu!» õhkab Paul innukalt, rõõmutades, et see artikkel ilmub 1. aprillil. «Muide, just sellel kuupäeval sai üks Pauli-nimeline mees Kreeka presidendiks,» teab ta põnevast tõsiasjast.

Kui Tartu ülikoolile 1800. aasta paiku uut peahoonet ehitama taheti hakata, oli arhitekt Johann Wilhelm Krause omadega jännis, sest ei suutnud otsustada, milline

ülikooli sissepääs välja nägema peaks. Suursugususe nõudis sambaid, aga milliseid?

**ESINDUSLIK
PEAHOONE**

Äsja Tartus gümnaasiumi lõpetanud Paul sattus linnas nägema kuulutust, kus rahvalt abi paluti. Heasüdamliku tüübina otsustas temagi *casting'*ul osaleda ja Krausele jäi ta kohe silma. Mõned aastad hiljem asutigi ehitama uut peahoonet, mille esiküljel ilutsesid Pauli mõõtude järgi tehtud sambad – arhitekti muusana sai ta võimaluse soovi korral ise üks kuuest sambast olla.

«Olin selline pikk poiss, see on mul perekonna viga, ilmselt seepärast mind välja valitigi,» arvab Paul. Kahjuks on aeg teinud oma töö ja päris täpselt ülikooli sattumise loo üksikasju ta ei mäleta. Sedagi juttu Krausest rääkis

talle hiljem sõber Karl Ernst.

Üks Pauli esimesi mälestusi ongi just temaga seotud.

«Esimene asi, mis selgelt meeles, on see, et sain räige suraka elektrit! Bäärul oli vist igav ja ta mõtles peahoone ees vingerpussi mängida, aga saime headeks sõpradeks ja pärast seda oleme temaga nii mõndagi läbi elanud. Kirjutasime koos naljaraamatu eestlastest ja pärast avastasime imetajate munaraku,» loetleb sammas.

Siiamaani käib ta sõbraga Toomel tähtsaid asju arutamas ja tähti vaatamas, kahjuks pole aga Bäärul enam nii jutukas kui vanasti...

Üldse on paarisaja aastaga paljud asjad ülikoolis muutunud. Küll on olnud paremaid, aga ka halvemaid aegu. Näiteks meenutab Paul kurvalt Eestist üle käinud sõda ja rahutusi, mille »

» käigus ka ülikooli peahoone kannatada on saanud.

Paljunäinuna unistab ta sellest, et ühiskonda kannaksid tugevad ja paksud sambad ja et maa peal oleks rahu.

Viimasel ajal on siinkandis elu küll rahulikum, aga ometi muutub maailm järjest kiiremini. Uued erialad, uued struktuurid, uued õppemeetodid ja teadusuunad – isegi sambal võib see kõik pea ringi käima panna. Muutused on ajaga kaasas käimiseks vajalikud, aga ta on näinud küllalt inimesi, kellele see vahel veidi hirmutavaltki mõjub.

«Mina ise ei karda muidugi midagi! Kui ise olla positiivne ja anda endast parim, siis saab iga probleemi lahendada. Nii on alati asju maailmas ära tehtud,» ei hoiu Paul aga oma optimismi vaka all peidus.

Ausalt öeldes meeldibki talle ülikooli juures selle värskus, mille loovad pidevalt muutuvad olud ja inimesed. Aastate jooksul on talle nii mõnedki põnevad isikud meelde jäänud.

Nii näiteks meenutab ta hea sõnaga anatoomiat õpetanud

valge kits Roosamanna loengusse sattus ja seal korraliku kaose tekitas.

«Olin parasjagu Toomel loengut kuulamas. Väljas oli ilus soe kevad ja anatoomikumi ukseid olid pärani lahti. Kitsale meeldis sellistel päevadel õppehoones ringi patseerida, nii tuligi ta mööda lohkuvajunud astmetega keerdreppi teisele korrusele ja sealt edasi loengusaali,» itsitab Paul.

KITSEDEST DROONIDENI

Kits tõusis jalgadega kateedri alumisele astmele ja uudistas loengut pidavat Pärtelpoega. Too hakkas kätega vehkima ja hüüdma, et kits ometi ära läheks. Loom aga arvas, et temaga tahetakse niimoodi mängida ja puksis innukalt vastu.

«Lõpuks võttis üks maatüdrukust tudeng kitsel sarvest kinni ja lohistas ta auditooriumist välja. Kui pärast sellest teistele sammastele rääkis, saime veel hea tükk aega naerda,» lõkerdab Paul kelmikalt.

Sekeldused loomadega pole talle endalegi võõrad, sest 19.

Kui küsime, kas kirbud ka sammastele külge hakkasid, tunnistab Paul, et hakkasid küll. Sambad pidasid vahepeal omavahel isegi arvestust, kellel parasjagu kõige rohkem lemmikloomi on. Kahjuks tõmbasid ülikooli kojamehed sellele toredusele aga kiiresti kriipsu peale, sest hoidsid peahoone putukatest puhta.

«Tegelikult hoolitsetakse meie eest täitsa hästi. Iga natukese aja tagant käivad meil külas kosmeetikud, kes meid lihvivad ja värvivad. Kui kellelgi peakski väike tükk küljest kukkuma, siis keerame mõneks ajaks selja. Kui selja pealt ka tükk ära kukub, siis külje ja teise külje, lõpuks tulevad tõstukimehed ja teevad meid jälle korda,» räägib ta.

Lisaks lindudele, kellega Paul väga hästi läbi saab, lendab viimasel ajal ringi ka palju droone, kes kogu aeg pildistavad ja filmivad, nii et kõik peahoone sambad peavad alati esinduslikud välja nägema. Kuna Paul ka reisib tihti, peab ta aga ennast teistest tihedamini üle laskma vaadata. Näiteks kulmude hooldamisest on tema jaoks saanud lausa igapäevane tava.

«Kõigepealt loputan sinisest merest toodud veega kulnud läbi ja lasen vähemalt pool tundi vees liguneda. Seejärel föönitan korralikult kuivaks ning määrin palsamite ja õlidega kokku, et karv ikka läigiks! Lõpuks ehmatan kõva pauguga karvad krussi ja viimase lihvi annab võimas kulmusprii,» jagab ta näpunäiteid.

Kord kuus käib Paul ka ülikooli kõrval asuvas Kulmusalongis. Kusjuures, tal on sama kulmulatechnik, kes omal ajal ka Brežnevi kulmude eest hoolitses.

Sama oluline kui oma välimuse eest hoolitseda, on tema jaoks ka

PAULILE MEELDIVAD VÄGA NII NEW YORGI VABADUSSAMMAS KUI KA PARIISI EIFFELI TORN, KELLEGA NAD ON KÕIK HEAD SÕBRAD. KUID KA EESTIS ON TEMA KINNITUSEL VINGEID TORNE JA KUJUSID, KELLELT PALJU ÕPPIDA.

vaimu värske hoidmine. Aeg-ajalt käib Paul ikka meie teadlaste ja õppejõudude toimetamisi piilumas ja räägib kolleegidele edasi, mida huvitavat on avastatud ja mille peale parasjagu mõeldakse.

TEADUS JA TOREDAD INIMESED

Just teadus ja toredad inimesed ülikoolis innustavad teda kõige rohkem. Erilist äramärkimist väärrib ta hea sõber Hendrik Roland Helm, kes oli üks esimesi praeguse aja noori, kellega Paul rohkem suhtlema hakkas.

«Vanasti olid poisid jube äkilised. Iga väikese jama peale tõmmati kohe revolver või rapiir välja ja asuti duellima. Sellest ajast, kui tütarlapsed ka ülikooli

lasti, on olukord kõvasti parem,» kiidab sammas.

Samuti rõõmustab Pauli see, et Tartu ülikool on üha rahvusvahelisemaks muutunud. See tähendab, et meil on siinsamas Tartus põnev ja kirju rahvusvaheline seltskond ning et suurem osa eesti tudengeid on ühel või teisel ajahetkel laias maailmas haridust omandamas ja sealt kodumaale tarkust tagasi toomas.

«Me elame suuremas maailmas kui ainult Eesti ning just siin peaksime oma ajaloo tõttu eriti hästi teadma, et maailma sündmused võivad meid drastiliselt mõjutada. Meie noored peavad maailmast aru saama ja suutma siisamast suurema maailmaga suhestuda, seda mõjuta-

da!» räägib Paul.

Tema sõnul käib ka sammaste hulgas tihe rahvusvaheline koostöö. Alles aasta alguses tutvustas Paul Erasmuse sambavahetusprogrammiga Aasiast siia saabunud välissambale eesti rahvuslikke toite. Vaatamata keelebarjäärile said neist kiiresti head sõbrad.

«Tundub, et ülikooliperele tuleb kasuks, kui nad saavad oma tegemistele kõrvalt- ja kõrgeltvaatava pildi. Püüan seetõttu ennast nii meil kui ka mujal toimuvaga kursis hoida ja ühiskondlikult olulistel teemadel ikka sõna võtta,» kinnitab sammas. Siiski viskab ta selle kõrval aeg-ajalt ka mõne vingerpussi või lihtsalt nalja, sest ka sellist toetust on vaja. UT

PAULILE MEELDIB ÜLIKOO LI JUURES SELLE VÄRSKUS, MILLE LOOVAD PIDEVALT MUUTUVAD OLUD JA INIMESED.

dotsenti Valter Pärtelpoega – ehk Roosamannat, nagu teda punaste põskede pärast hüüti. Peast loenguid pidanud ja mõlema käega joonistada osanud Roosamanna oli sõjajärgsetel aastatel eriti esmakursuslaste seas väga menukas õppejõud, kes alati tihti ka naljakatesse olukordadesse sattus.

Paul jutustab elavalt, kuidas anatoomikumi kojamehe Kikka

sajandi keskel pidasid paljud üliõpilased koeri ja tegelesid ajaviiteks nende dresseerimisega. Kui omanik hommikul loengusse tuli, tuli ülikooli kaasa ka koer.

Peahoonesse loomi ei lastud, nii et loengute ajal istus tihti maja ees esimese korruse akende all rivi koeri, kes peremehi oodates kirpe nakitsesid ja üksteisele hambaid näitasid.

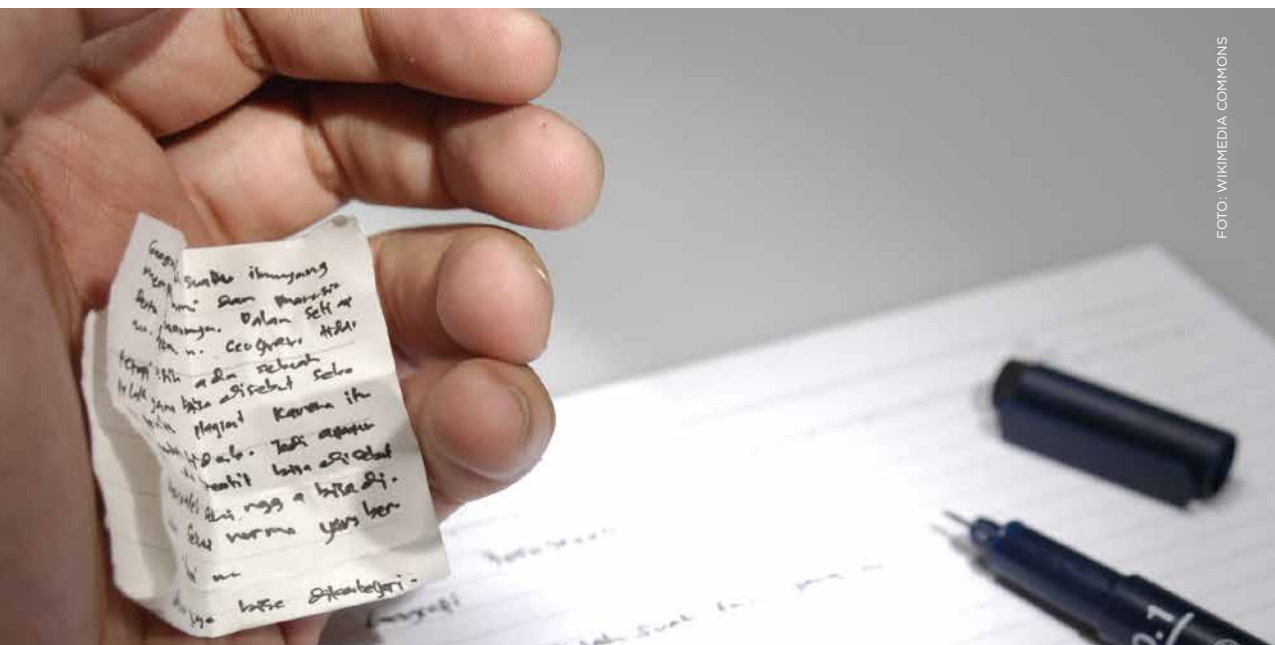

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Akadeemiline petturlus valmistab muret

ALMA MATER

Sel õppeaastal on praeguseks Tartu ülikoolis tehtud akadeemilise petturluse tõttu 15 üliõpilasele noomitus. Eksmatrikuleeritud on kolm tudengit. Peamise põhjusena on tudengid välja toonud ajapuuduse ja teadmatuse.

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Elmisel õppeaastal said noomituse 22 üliõpilast ja eksmatrikuleeriti üks. Akadeemilise petturluse alla kuuluvad mahakirjutamised, viitamata jätmine, plagiaat ja kellegi teise töö enda töö asemel esitamine.

Ühiskonnateaduste instituudi

asejuhataja õppekorralduse alal, Ragne Kõuts-Klemm ütles, et üks suurimaid probleeme on see, kui üliõpilane jätab viitamata. «Võetakse internetist suur hulk ainet, kasutatakse Vikipeediat, aga jäetakse sellele viitamata. Selliseid juhtumeid on hästi palju.» Vähe on olnud probleeme mahakirjutamisega ja üldjuhul lahendatakse need olukorrad kohapeal. «Kui õppejõud märkab, et tudeng kirjutab maha, võib ta üliõpilase

ruumist välja saata ja üliõpilane on eksamil läbi kukkunud,» kirjeldas Kõuts-Klemm.

Ühiskonnateaduste instituudis on sel õppeaastal saanud noomituse kuus üliõpilast. «Oleme nende juhtumite menetlemisel läinud veidi keerulisemat teed ehk kutsume tudengid komisjoni ette aru andma. Seda selleks, et saada aru, kas tegemist on pahatahtliku, eesmärgipärase pettusega või on selle taga muud

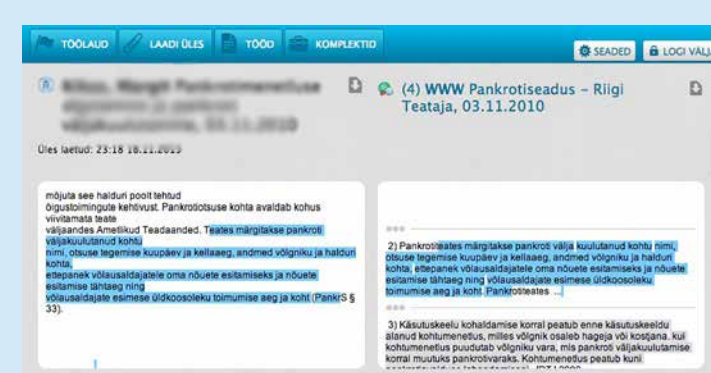
põhjused,» rääkis asejuhataja.

Kui üliõpilased teavad üldjuhul, et plagiaat on keelatud, siis see, milles plagiaat seisneb, võib olla arusaamatu. «Viitamisega ollakse tihti hädas, sest arvestada tuleb väga paljusid asju. Kas panna leheküljenumber, jutumärgid jne – palju on tehnilisi pisiasju, mis võivad segadusse ajada.» Üldjoontes kehtib aga põhimõte, et tudengi kirjutatud töös peab olema eristatav, milline on tema mõte ja milline kellegi teise oma.

Tudengite vestlustest on välja tulnud, et ajaplaneerimisega on probleeme. Plagiaadikomisjonile on öeldud, et kogu aeg on kohutavalt kiire, tööde tähtsajad on järsku käes ja kodutööd on mahukad. «Arvestades, et tudengid enamasti ka töötavad, eriti magistriastmes, on töökoormus väga suur.» Sund võtta semestris 30 EAP-d on muutnud süsteemi tudengi jaoks paindumatuks. «Üks kommunikatsioonijuhtimise magistrant ütles, et õppimise mõnu ei ole enam üldse. On ainult kiire läbirabistamine. Ja hiljutised juhtumid ongi näidanud, et petturlus on tingitud sellest, et aega ei ole,» ütles Kõuts-Klemm.

AEGA EI OSATA PLANEERIDA

Eelkõige tähendab see seda, et kodutöö jaoks on olnud tarvis läbi töötada teoreetiline materjal ning seejärel on selgunud, et kõiges ei ole aega süveneda ja siis minnaksegi lihtsama vastupanu teed. «Võetaksegi ülejäänud materjal Vikipeediast, sellele aga ei viidata. Või kasutatakse ideede korjamiseks teiste üliõpilaste töid, mis on DSpace'is kättesaadavad, aga mingil hetkel läheb töö esitamisega kiireks ja viiteid >>

KRATT SAAB SEL AASTAL PROTSESSIRIBA, MIS NÄITAB, MITU PROTSENTI TÖÖST ON ÜLES LAETUD JA KONTROLLITUD.

KRATT PÜÜAB PAREMAKS SAADA

Erinevate tekstiliste kodutööde ja diplomitööde kontrollimiseks kasutatakse ülikoolides plagiaadivastussüsteemi KRATT. Selle põhifunktsionaalsus valmis 2013. aasta lõpuks ja praegu arendatakse süsteemi kasutajamugavuse tõstmiseks edasi.

Praegu annab KRATT ülevaate kõikide kokkulangevuste kohta töös ega arvesta viitamist. See tähendab, et õppejõududel tuleb kõik viidatud kohad üle kontrollida. Hariduse infotehnoloogia sihtasutuse (HITS) KRATT-i projektijuhi Kati Liigi sõnul on selleteemaline arendus 2016. aasta arendusesse sisse arvestatud. Arenduse tegemine on olnud aga koolidest endist.

Käesoleva aasta veebruaris kohtusid kõik KRATT-i kasutavad koolid ning arutasid kasutajakogemusi ja suuremaid probleeme. «Kõige sagedasem viga, mida kasutajatoele raporteeritakse, on tööde laadimise aeglane ja teadmatuse, kas töö kontrollimine on aeglane mahu tõttu või on otsing kinni jooksnud,» ütles Liik. Teadmatuse vältimiseks on sel aastal ühe arendusena

plaanis luua protsessiriba, mis näitaks, mitu protsenti on töö laadimisest ja kontrollimisest tehtud.

Järgnevad arendused on veel koolidega kokku leppimata. «Praegu on kokku pandud nimekiri, milles on olnud kas koolide soovid või arendaja enda tähelepanekud, mida tuleks arendada,» ütles Liik. Kuna arendaja ei ole jõudnud veel mahuhinnanguid välja arvutada, ei osanud Liik öelda, missugused arendused täpsemalt ees ootavad.

«Pärast mahtude arvutamist saadame nimekirja koolidele hääletamiseks, et selgitada välja, millist arendust on koolidele kõige rohkem tarvis,» rääkis Liik ja lisas, et kuna kõikide arenduste tegemiseks ei jätku sel aastal vahendeid, siis lükkuvad vastavalt hääletustulemustele arendused järgmistesse aastatesse.

KRATT-i kasutas 2014. aastal 1590 kasutajat ja 2015. aastal 3318 kasutajat. Kõige rohkem on KRATT-i kasutanud Tallinna ülikool, Tartu ülikool ja Eesti maaülikool. ●

» ei lisata.» Kõuts-Klemm lisas, et juhtumid on erinevad, kuid aja-surve on kindlasti üks põhjus, mis on tingitud tasuta kõrghariduse arusaamast.

EI TEATA, MIS ON LUBATUD

Arvutiteaduse instituudis on akadeemilise petturluse tõttu tehtud sel õppeaastal seitse noomitust. Instituudi asejuhataja Varmo Vene ütles, et nende kogemuse põhjal on peamine petturluse põhjus olnud teadmatus. See on kõige suurem probleem välismaiste tudengite seas. «Meil on palju välistudengeid, kes ei mõista alati võib-olla päris täpselt, mis on lubatud ja mis keelatud. Samuti on olnud juhtumeid bakalaureuseõppe algusaastatel, kus on täpselt sama lugu: inimesed ei tea veel, mis on lubatud.»

Kõige rohkem on probleeme olnud erinevatel programmeerimisega seotud kursustel, kus tudengid on esitanud teiste töid enda töödena. «Või on väga suur osa mingisugusest koodist

kopeeritud,» rääkis Vene. Kuna viimastel aastatel on plagiaadituvastussüsteemid muutunud tunduvalt paremaks ja tõhusamaks, on ka petturlust varasemast kergem avastada.

Muidugi on ette tulnud ka selget ebaausat tegutsemist. «Neid juhtumeid on ikka olnud, kus näiteks arvutis tehtava kontrolltöö ajal vahetatakse omavahel faile. Tänapäeval on nii palju võimalusi, kuidas välist abi kasutada ja me ei blokeeri reeglina internetti, sest see pole tõepärane. Eeldame, et tudeng on tulnud ikkagi õppima.»

Ühe ebaausa tegutsemise juhtumina tõi Vene välja selle, kuidas tudengid kirjutasid eksamil maha. «Nad pidid esitama töö klassiruumis arvuti kaudu. Kaks tudengit esitasid töö ära, läksid klassist välja, muutsid oma tööd ja esitasid selle uuesti.» Asejuhataja lisas, et tudengid said ise aru, et see oli ebaaus teguviis. Noomitust tuli teha aga sellegipoolest.

Vene arvates võib teadmatus ja segaduse põhjus olla ka see, et

õppeaineti on nõudmised väga erinevad. «Selge on, et ideaalises peaks õppejõud olema väga selgepiiriline selles, millised on tema nõudmised. Võib-olla ei ole esimeses loengus tudengit kohal ja siis ta ei teagi. See on üks suur probleem,» nentis Vene.

NOOMITUSTE ARV ON JÄÄMÄE TIPP

Varasematel aastatel tehti arvutiteaduse instituudis tudengitele esimesel eksimisel suuline hoiatus. «Teisel korral tegime kirjaliku noomituse ja kui kolmandat korda ikka veel ebaaus käitumine jätkus, tuli eksmatrikulatsioon,» selgitas Varmo Vene.

Ta lisas, et sama süsteemiga taheti jätkata, kuid üle jõu hakkas käima eraldi andmebaasi koostamine neist, kes on suulise hoiatuse saanud. «Peale selle tundub, et mõnikord ei takistanud suuline hoiatus üliõpilast, ja kuna ÕIS ongi meie andmebaas, siis esimesel rikkumisel tuleb teha kirjalik noomitust.»

Sel õppeaastal on akadeemilise

petturluse tõttu ka üks üliõpilane arvutiteaduse instituudis eksmatrikuleeritud. «Selle tudengi puhul oli nii, et tema oli saanud nii suulise kui ka kirjaliku hoiatuse ning kolmandal korral ei jäänud muud üle kui tuli vormistada eksmatrikulatsioon,» rääkis ta.

Nii Varmo Vene kui ka Ragne

KUI MEILT KÜSITAKSE, KEDA ME MÕNDA ETTEVÕTTESSE SOOVITAKSIME, SIIS KAHTLEMATA MÄNGIB ROLLI TUDENGI VARASEM KÄITUMINE.

Kõuts-Klemm ütlesid, et noomituse arvud – seitse ja kuus – on nende arvates suured. «Sellega tegelemine võtab ka palju aega: komisjon tuleb kokku panna, tööga tutvuda ja põhjendatud otsus teha,» rääkis Kõuts-Klemm. Ta lisas, et kui vaadata, kui palju on üliõpilasi kokku ja kui palju juhtumeid on avastatud, siis see võib olla vaid jäämäe tipp.

«Loodame, et kui oleme tähelepanelikud ja tegeleme sellega tõsiselt, siis on ehk lihtsam välja töötada ka mingisuguseid lahendusi ja teadvustada tuden-

giteile, et see on asi, mille puhul oleme tähelepanelikud.»

Kõuts-Klemm tõi näitena hiljutise TV3-ga aset leidnud juhtumi, kus väidetavalt pole ühe naljasaate tegemiseks õigusi ostetud. «See on minu arvates samasugune olukord. Kui üliõpilane ei mõista, et töö käies mingi

probleemi lahendamiseks ei või kasutada teiste ideid, kui need on autoriõiguse või litsentsiga kaitstud, siis võib ta väga suuri probleeme tekitada.»

Ta lisas, et tudengitel ei tasu mõelda, et ülikooli näol on tege mist gümnaasiumi pikendusega, kus midagi ei juhtu ja et seesugused juhtumid ei määra midagi. «See on esimene tööharjutus ja kui meie käest küsitakse, keda me mõnda ettevõttesse soovitaksime, siis kahtlemata mängib suurt rolli see, kuidas üliõpilane on siin käitunud. Ülikool on siiski suur

samm tööturu poole,» rääkis Kõuts-Klemm.

Ta ütles, et võib-olla ei ole instituudis või ülikoolis üldiselt selgelt välja öeldud, mida tähendab akadeemiline petturlus üliõpilase edasises tööelus. «Mulle tundub, et peame rääkima ja ainult rääkima, sest see on üks tõhusamaid vahendeid, kuidas sellega tegeleda.»

Varmo Vene rõhutas samuti, et kui tudeng peaks tulevikus mõnes tarkvaraettevõttes ebaausaid võtteid kasutama, võib see tekitada väga suurt kahju. «Nii meile kui ka loodetavasti tudengitele endile on siiski oluline, et nad lahkuksid ülikoolist tublide ja ausate inimestena. See mõjutab nii ülikooli kui ka tudengeid.»

Seetõttu peaks ka tudengkond olema üks meeskond, kes seisab selle eest, et õpitaks ausalt. Varmo Vene sõnul võiksid tudengid olla üksteise suhtes nõudlikumad ja kui kõik üliõpilased suhtuksid akadeemilisse petturlusse negatiivselt, toimuks seda kindlasti vähem. UT

KÜSITLUS

Mis põhjustel leiab akadeemiline petturlus aset ja kuidas seda ära hoida?

OLGA BOGDANOVA

asejuhataja õppetöö alal
Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Noomitusi oleme n-ö ära hoidnud sellega, et kui tegemist on olnud plagiaadi kahtlustusega, siis üksikute väiksemate kirjatööde puhul oleme selgitanud tudengile olukorda ja andnud võimaluse tööd parandada. Uues instituudis oleme sättinud õppeprotsessi nii, et selliseid juhtumeid on aina vähem. Selleks on meil olemas juhend, kuidas plagiaati vältida. Ennetustööna räägitakse nõuetest eri ainetes, eriti neis, kus üks hindamiseetodeid on essee või uurimistöö. Ka programmijuhid annavad nõu ja selgitavad «akadeemilise maailma häid tavasid». ●

PEETER TOROP

instituudi juhataja
filosoofia ja semiootika instituut

Filosoofia ja semiootika instituudis toimub akadeemilise petturluse olemuse selgitamine eelkõige uurimistöö ainetes kõrvuti muude akadeemilise töö kirjutamise nõuete selgitamisega. Seda teevad nii programmijuhid kui ka vastavad õppejõud. Püüame vältida triviaalseid uurimisteesmasid, mis suure uurituse korral võivad tekitada ahvatlusi võõraste ideede omistamiseks. Sel õppeaastal on eksmatrikuleeritud üks tudeng, kes eksis teist korda. Ta põhjendas oma tegu stressiga, sest oli teises aines mitu korda läbi kukkunud. ●

AGE VÄRV

asedirektor õppetöö alal
õigusteaduskond

Märtsi algusest kehtib sotsiaalteaduste valdkonnas akadeemilise petturluse juhtumite menetlemise kord. Selle alusel on õigusteaduskonnas loodud alaline komisjon, kes taolisi juhtumeid lahendab. Noomituste põhjused on olnud erinevad (nt loomevargus, eksamil mahakirjutamine) ja iga juhtumit tuleb käsitleda eraldi. Kuna sageli on akadeemilise petturluse juhtumid tingitud sellest, et tudeng on õppides jäänud ajahätta, siis pean akadeemiliste reeglite tutvustamise kõrval oluliseks tudengi õpioskuste ja ajajuhtimisoskuse arendamist. ●

Ingliskeelsed õppekavad toovad välismaa koju kätte

ALMA MATER

MERILYN MERISALU

merilyn.merisalu@ut.ee

Nii rahvusvaheliste suhete ja religiooni uuringute magistri-õppekaval õppiv Katre Sai kui ka semiootika magistrantuuri lõpetanud Kristin Orav ütlevad, et ingliskeelne õppevorm polnud nende jaoks eesmärk omaette.

Kuna ka enamiku bakalaureusetaseme erialade kohustuslikust kirjandusest on suur osa just ingliskeelne, siis ei tekita võõrkeelne magistriõpe noortes hirmu. Oma rolli võib valikul mängida ka see, et ingliskeelsed magistriõppekavad ei eelda alati sisseastujalt erialaseid kogemusi.

Inglise keeles õppimine tähendab ka seda, et ülikool saab õppekavale vastu võtta välis-tudengeid ning mujalt maailmast õpetama kutsuda õppejõude, kes võivad olla oma ala nimekad asjatundjad. Samuti annab selline kogemus eelse ja julguse soovi korral välismaal edasi õppida.

Sügisel alustava või jätkava 19 ingliskeelse õppekava vastu on huvi üles näidanud nii kohalikud kui ka välisüliõpilaskandidaadid. Mis meelitab eestlasi Tartusse võõrkeeles õppima?

«Minu õppekaval toovad välismaalased kaasa erinevaid vaatenurki, mis aitavad ka minu analüüsioskusi parandada ja oma seniseid arusaamasid mõnevõrra korrastada. Eriti suur boonus on muidugi see, et kui räägime näiteks Vene-Gruusia sõjast, Ukrainast, Moldovast, Armeenias jm riikidest, siis saame küsida arvamust ka nende riikide kodanikelt endilt,» toob Katre välja.

ROHKEM ARVAMUSI JA TEADMISI

Ühe suurema plussina märgivad ingliskeelsetel õppekavadel õppivad tudengid, et rahvusvaheline seltskond on enamasti väga kokkuhoidev ja tegus. Näiteks viitab Katre, et kuigi tema õppekaval õpib praegu teiste rahvuste esindajate kõrval vaid mõni üksik eestlane ning kõigil on erinevad kogemused ja huvid, saab kursus omavahel väga hästi läbi.

«Me suhtleme palju ka loengutevälisel ajal: toimuvad iganädalased ühislõunad, käime piljardit või keeglit mängimas.

Äramärkimist tasub ka ühe vene tudengi pühendumus korraldada iganädalasi filmiõhtuid ja tantsukursusi,» loetleb Katre.

Ka Kristini kursusekaaslased tulid kokku maailma eri paigust: Põhja- ja Lõuna-Ameerikast, Türgist, Egiptusest, Ukrainast, Itaaliast jm. Täiesti erinevate huvide, uurimisvaldkondade ja taustadega inimesed sidusid oma semiootika-õpingud varasema haridustee jooksul omandatud teadmistega.

«See oli minu jaoks väga inspireeriv keskkond! Loengutes tekkinud arutelud nõudsid aktiivset kaasamõtlemist ning sujuvat ümberlülitumisvõimet, käsitledes üheaegselt näiteid nüüdiskunstist, -muusikast ja -tantsust, poliitikast, ajaloost, mängust, kultuuriteooriast ja paljust muust,» jutustab neiu.

Nii mõnigi loengus tekkinud küsimus võeti ühistel koosviibimistel või väljasõitudel taas päevakorda. Koolis alanud arutelud jätkusid vabas vormis ka mõnes Tartu lokaalis, ühiselamu ühisköögis või teel semiootika kevad- ja sügiskoolidesse. Kahe aasta jooksul jõudis kursus niimoodi tihedalt kokku kasvada.

Rahvusvahelises seltskonnas on tihti mõningate asjade suhtes teistsugused arusaamad, mis tulevad erineva meediaruumi tar-

ÜHTEHOIDVAD KURSUSEKAASLASED TÄHISTAVAD MEELEOLUKALT KA SÕPRADE SÜNNIPÄEVI.

bimisest või senisest haridusest. Samas on suurel osal välismaal õppijatest eri kultuuriruumidega juba varasemad kokkupuuted: olakse varemgi välismaal õppinud, töötanud või vabatahtlik olnud.

Need kogemused annavad kindluse, et pigem ollakse uuele avatud ning kultuurilisi arusaamatusi on vähemalt omavahel vähem.

KODU- JA VÄLISMAA HEA SUHE

«Minul on näiteks väga hea meel, et juba ülikooli ajal on olemas võimalus viibida rahvusvahelises seltskonnas ja et tudengid julgevad oma arvamust avaldada ning arutada ka teistsuguste seisukohtade üle. Eks meil on üksteise kultuurist teatav arusaam juba enne olemas, kuid tore on seda ka vahetult kogeda,» avaldab Katre.

Kuigi magistriõpingutele mõeldes kandideeris ta ka ühte välisülikooli, otsustas Katre juba

enne tulemuste teadasaamist, et soovib siiski Tartusse edasi jääda. Eestis jätkata tundus lihtsalt parem mõte, seda enam, et välis-tudengid tulid n-ö koju kätte.

«Olen välismaal elanud ega tundnud seega vajadust ennast võõras keskkonnas proovile panna. Praegu on mul võimalik

võõrkeelsetele välismaalastele, kes soovivad õppida Eestis, või neile, kes näevad kohalikus ingliskeelses õppes enda jaoks vajalikku tugipunkti sisenemaks teadusmaailma rahvusvahelisele areenile, mis on valdavalt ingliskeelne. Kuigi selleks ei ole ilmtingimata vaja õppida inglise

VÄLISMAALASED TOOVAD KAASA ERI VAATENURKI, MIS AITAVAD ANALÜÜSIOSKUSI PARANDADA JA KA SENISEID ARUSAAMU KORRASTADA.

keskenduda õpingutele, mitte elukeskkonna vahetusega seotud praktilistele muredele,» jutustab Katre.

Kristin leiab, et ingliskeelse õppe populariseerimise juures on oluline, et tähelepanuta ei jääks kohaliku teaduskeele arengut puudutavad küsimused ning võimalus õppida igal õppeastmel ning erialal ka eesti keeles.

Ta lisab, et ingliskeelsed õppekavad sobivad hästi näiteks

keeles, võib see kogemus anda teatud eelse.

Ingliskeelsetele õppekavadele (v.a loodus- ja täppisteaduste valdkonna magistriõppekavadele) saab avaldusi esitada veel 15. aprillini. Seni on kõige suuremat huvi üles näidatud informaatika ja tarkvaratehnika õppekavade vastu. UT

Loe täispikka artiklit www.ajakiri.ut.ee.

MIKAEL SCHERDIN:

Narvas on väga palju arenguvõimalusi

Märtsi alguses TÜ Narva kolledžis käivitunud ettevõtluslabori töötubasid veab Uppsala ülikooli professor, rootslane Mikael Scherdin.

INTERVJU

MERILYN MERISALU

merilyn.merisalu@ut.ee

Pikka aega mittetulundusühingute, IT-alaste jt kõrgtehnoloogiliste ettevõtete töötanud Scherdin on loomas uuenduslikku ettevõtluslaborite võrgustikku Läänemere ümber. Kaks esimest laborit paiknevad Uppsalas ja Riias. Narva ettevõtluslabor on kolmas, mis kasutab rootslase välja töötatud *live-case* meetodit, millega vormitakse äriideed edukateks äriplaanideks.

Kuidas juhtus, et kolmas ettevõtluslabor just TÜ Narva kolledžisse loodi?

Soovisin oma meetodit ka väljaspool Rootsi katsetada ja uurisin tuttavatelt, kus sellised võimalused oleksid. Üks endine kolleeg tutvustas mind Läti ülikooli inimestega, kohtusin ka Rootsi suursaadikuga Eestis, kes oli teemast väga huvitatud. Käisime koos temaga Tallinnas, Tartus ja Narvas. Alguses oli plaan labor Tartus avada, aga Narva kolledži huvi oli palju suurem – nad tõesti soovisid siia praktilist ettevõtlusõpet.

Teist korda Narva tulles kohtusime Ida-Viru maavalitsuse peaspetsialisti Jana Pavlenkovaga, keda huvitas väga sinne piirkondlik areng, ja nii tundsiingi, et Narvast on õige alustada. Siin on selle järele vajadus kõige suurem. Pealegi on võrgustiku eesmärk just kaugemate äärealade ettevõtlust aidata.

Milliseid ettevõtlusega seotud võimalusi te Narvas ja Ida-Virumaal näete?

Sama hästi võiks küsida, millised on ettevõtlusvõimalused Stockholmis, Tallinnas või Riias. Esimese hooga tundub, et seal tehakse juba nii palju, et ei oskagi midagi uut välja mõelda. Siin on võimalusi minu meelest aga väga mitmeid.

Juba kolledž ise pakub nii palju variante, mida teha. Sellel on potentsiaal saada Euroopa Liidu – Venemaa uuringute keskuseks Euroopas. Narva on ju kohe Venemaa kõrval, kolledži rõdult on seda sõna otseses mõttes näha. Siin saab selle riigi kohta väga palju õppida isegi ilma sinna sõitmata.

Terve Ida-Virumaa jaoks on lähedus Venemaaga hea võimalus midagi arendada. Ja ma ei räägi ainult õppimisvõimalustest või turismist. >>

» Kui ma oleksin lääne ettevõtja, kes tahab jõuda vene turule, tootsin oma tootmisettevõtte just siia, kindlasse ja heade tingimustega ärikeskkonda. Siit on hea ja ohutu oma tegevust juhtida. Kui vaid rohkem ettevõtjaid selle peale tuleks!

Muidugi on alati võimalus ka ise tööstusparke luua. Neid näited leiab kõikjalt maailmast. Narva puhul panustaksin pigem aga väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele. Suurte ettevõtete loomine ja sissetootamine võtab aega keskmiselt viis kuni kümme aastat. Väikesed arenevad palju kiiremini ja kuna neil ei ole võimekust ise kõike vajalikku teha, annavad nad rohkem ka teistele ettevõtetele tööd.

Kas õpetate praegu lisaks üliõpilastele ka kohalikke ettevõtjaid?

Jah, meil on segu kolledži tudengitest ja ettevõtjatest. See on väga huvitav kooslus, mis pedagoogilises mõttes on põnev väljakutse. See annab põhjuse ka ettevõtluslaborit kasutada teistmoodi kui seni mujal.

Me kasutame uut kiirendit, mida tavapärased innovatsiooni-

Kuidas ettevõtluslabor veel n-õ tavalisest ettevõtlusõpppest erineb?

Tavaliselt keskendutakse teooriale ja õpikunäidele. Live-case meetod tähendab seda, et tegeleme päris ideedega, meie tööstiil on töötoad. Praegu on meil viis meeskonda, kes tegelevad viie teostatava idee arendamise ja elluviimisega. Me õpime nende näitel kõik koos. Ma ei ütle üliõpilastele, mida nad peavad tegema, vaid julgustan neid ise edasi mõtlema, oma projekti eest vastutama. Kui töötoad läbi saavad, peavad nad ju ideede autoritele näitama, mis projektidest saanud on.

Kust need ideed tulid, mida te edasi arendate?

Rootsis ja Lätis teeme mõlema laboriga omavahel koostööd, sealset ideed on n-õ ühisomand. Siin töötame koos kohalike partneritega. Narva ärinõuandla sihtasutus kogus kokku kümme ideed, millest valisime välja viis. Neil on hea ülevaade sellest, mida sinne piirkond vajab, nii et saame korraga üliõpilasi õpetada ja kohalikule arengule kaasa aidata.

süsteemid ei toeta. Enamasti eelistatakse tegeleda idufirmade ja kõrgtehnoloogiliste ettevõtetega. Ettevõtlusõpe on üldiselt suunatud inimestele, kes tahavad ettevõtjaks saada. Aga laboris saame harida ka neid, kes juba on ettevõtjad. See on hea täiendus olemasolevatele innovatsiooni tugisüsteemidele.

Tihti kardavad ettevõtjad ülikoolidega koostööd teha, sest tudengeid õpetades peab olema kindel struktuur, et ainepunkte välja anda. Aga tuleb mõista, et see raamistik ei ole midagi hirmsat.

Kas võib siis loota, et ettevõtluslabor viib need kaks poolt

kokku ja kursuse lõpuks on olemas ka edasi koos töötavad meeskonnad?

Seni on umbes kolmandikul juhtudest üliõpilased ideedega ka edaspidi seotud. Näiteks Lätis on ettevõtted ideede kallal töötanud tudengeid nõustajateks või oma meeskonda töötajateks palganud. Paljudel juhtudel antakse aga idee edasiarendus ikkagi esialgsetele autoritele üle, et oma muu eluga edasi minna.

Milliste ideedega täpselt Narva ettevõtluslaboris tegeletakse?

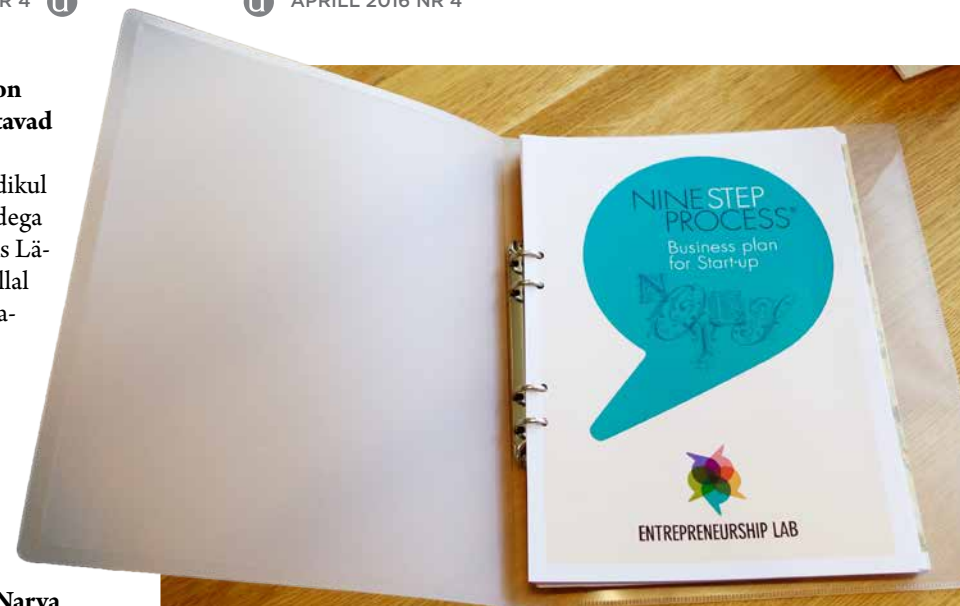
Päris täpselt ma seda öelda ei tohi, aga... Kaks neist puudutavad 3D-valdkonda, üks turismi ja meil on ka projekt, kus tüüpilisest tööstustoote ideest on saamas hoopis teenus.

Meie eesmärk on piirkonna arengule kaasa aidata – õpikunäiteid ei ole ju mõtet teha, kui on võimalus päris probleeme lahendada. Tuleb ise luua ja teha, mitte teiste tehtule tagantjärele reageerida.

Kuidas teile tundub, kas teie Narva õpilased on ise piisavalt tegusad?

Mul on kurb öelda, et eestlaste ja lätlastega võrreldes on rootslased palju laisemad. Oleme vist Rootsis hea eluga liiga ära harjunud. Siin on inimestel sära silmis ja nad tõesti tahavad midagi ära teha. See on väga positiivne!

Mulle tundub, et eestlasi huvitab rohkem ka praktiline õpe. Paljud ülikoolid, ka Uppsala, on väga teoreetilised, nii et selline käed-külge õppimine võib alguses ehmatav olla. Siin on sellega aga väga kiiresti kohanetud.

ETTEVÕTLUSLABORIS TÖÖTATAKSE SCHERDINI KOOSTATUD TÖÖVIIHUKA.

Teie lähenemine koosneb üheksast sammust. Mida need endast täpselt kujutavad?

Areng toimub kolmes valdkonnas: loovus, oskus ja veenmine (*create, craft, convince* – toim). Igal valdkonnal on ka kolm oma sammu. Esimene, teine ja kolmas keskenduvad idee mõistmisele, selle arendamisele ja sellele kohta leidmisele. Kolmas samm on tavaliselt kõige keerulisem, sest tuleb leida tasakaal hullude ideede ja põhjalikkuse vahel.

Neljas kuni kuues samm õpetavad oma toodet või teenust sõnastama, selle konkurentsivõimet analüüsima ja ärimaailmast aru saama. Viimased, veenmise alla kuuluvad sammud aitavad leida turustamiseks õige tee, äriplaani kokku panna ja idee lõplikule kujule viimistleda.

Kõik need üheksa sammu on omavahel seotud ja võtavad koos kokku selle, kuidas ideed arendada. Töötasin selleks läbi umbes 500-leheküljelise ettevõtlusõpiku ja mõtlesin siis, kui paljut sellest tegelikult idee arendamiseks vaja

on. Tähtsama saab väga lühidalt ja selgelt kokku võtta. Sellised paksud õpikud on muidugi kasulikud, aga seal on vahel liiga palju teavet, mis võib inimese segadusse ajada.

Kui me Narva labori tööle saame ja sügisest ettevõtlusõpet põhjalikumaks teeme, siis hakame praktikaga ka rohkem õpikuid ja teooriat siduma.

Mis plaanid teil täpselt edaspidiseks on? Praegused töötoad saavad juba maikuus läbi.

Ma usun, et ettevõtlusega minnakse sügisel kindlasti edasi. Taotleme laborivõrgustiku loomiseks praegu Euroopa fondidest toetust, aga selle raha saamine võib võtta aastaid. Tundub, et Narva on ideest väga huvitatud, ja kaalutakse mitmeid võimalusi, mida edasi teha. Loodan, et saame siia rahastust kohalikest allikatest. Kindlasti saavad siin kaasa aidata ka saatkond ja piirkondliku arengu eest vastutajad. Miks mitte liita siia ka Tartus olev Ideelabor? Koos on kergem ja

saaksin vajadusel mõlemad edasi koolitada.

Kui Euroopa Liidult toetust saame, on plaanis luua kaheksast laborist koosnev võrgustik, mille kõik liikmed teeksid omavahel koostööd. Ülikoolid ja ettevõtluskeskused toimivad enamasti kohalikul tasandil, seda eelkõige rahastuse tõttu. Ideed on aga üleilmsed, nende jaoks pole piire. Narvas tegeleme praegu selliste ideede arendamisega, millest vähemalt kolm võiksid vabalt toimida ka teistes riikides. Kui saaksime eri riikide üliõpilased koos ideid arendama panna, võidaksid sellest kõik.

Mis riikidest me võrgustiku puhul täpselt räägime?

Rootsi, Läti, Eesti, Norra, Soome, Leedu, Poola ja Saksamaa. Võib-olla isegi Venemaa, kuigi nendega on praegusel ajal väga keeruline koostööd teha. Huvi on üles näidanud isegi Balkani riigid. Aga nende puhul on vaja põhjalikumaid eeluuringuid.

Kas võrgustik saab ka liiga suureks minna?

Ma ei usu. Ainus mure on see, kuidas välja töötada toimiv õpetamisstiil. Kõigis kohtades korraga ma õpetamas käia ei saa, tuleb välja mõelda mingi muu süsteem. Kas või see, et koolitan välja kohalikud juhendajad ning korraldame näiteks ühiseid konverentse, et võrgustiku kõik osad oleksid sama tasemega. Oleme praegu algusjärgus, edasi tuleb mõelda ühiste koolituste peale ja siis sellele, kuidas võrgustiku ühtsena hoida. Ma usun, et nendest ettevõtluslaboritest võib saada vinge ja kasulik süsteem, mis on samas ka elujõuline. UT

Erialaseltsid liiguvad suurema koostöö poole

MERILYN SÄDE

merilyn.sade@ut.ee

Erialaorganisatsioonid annavad tudengile võimaluse end eri valdkondades proovile panna. Mitmed Tartus olevatest organisatsioonidest on liitunud ka «Ole rohkem» loosungi ja samanimelise arengukavaga.

Praegu osaleb arenguprogrammis 17 organisatsiooni eri valdkondadest. Liitunud on nii üleülikoolilised, eriala- kui ka esindusorganisatsioonid. Arenguprogrammi mõte tekkis mõistmisest, et tihti seisavad tudengiorganisatsioonid sarnaste probleemide ees ning sageli jääb suurem osa lahendustest juhatuse kanda.

«Iga juhatuse peab aga jällegi nullist alustama, sest mõnikord on organisatsiooni üleandmine puudulik ja üldine suund veidi logisev. «Ole rohkem» tahab organisatsioone aidata ka juhtimisel,» rääkis arenguprogrammi

juht Reelika Alunurm.

Programmi pääsemiseks tuleb sinna kandideerida. «See toimub tavaliselt kevadel või suvel ja programm algab sügisel,» ütles Alunurm. Kandideerida saavad kõik huvilised, kes vastavad tingimustele. Tingimused on näiteks Tartus asumine, et ei oldaks religioosne ega poliitiline ja et oma tegevusega ei taotletaks kasumit.

VÕIMALUS KOOS ARUTLEDA

Alunurme sõnul tasub kandideerida mitmel põhjusel. «Esiteks katab programm olulised teemad, millega peab iga juht kokku puutuma: organisatsiooni tegevuspõhimõtted, personalijuhtimine, ülesehitus, suhtlus jpm. Need on tihti suured teemad, mida on raske omal käel ette võtta ja sageli ei ole igapäevatoimetuste kõrval ka aega nendega tegeleda,» ütles Alunurm ja lisas, et neist sõltub aga kogu organisatsiooni suund ja käekäik.

Arenguprogramm annab võimaluse kohtuda teiste ettevõtlike

inimestega ja arutleda sarnaste probleemide üle.

«Mõistlik on küsida igapäevaste murede või probleemidega seotud küsimusi teistelt samasugustelt juhtidelt – nii kuulatakse headest mõtetest, mis on tekkinud ja kuidas neid on ellu viidud,» sõnas Alunurm.

Samuti kutsutakse programmi liitunutele esinema erinevaid oma ala asjatundjaid, antakse edasise iseseisva töö materjale ja tagasisidet tehtud tööle. Alati on võimalus küsida ka nõu.

«16. märtsil käis rääkimas humanitaarteaduste valdkonna arendus- ja kommunikatsiooni juht Eva-Kaia Vabamäe, kes käsitles projekte ja investeringuid. Peale selle toimus ka arutelu organisatsioonikultuuri teemal ehk kuidas ehitada üles meeskon-

da, luua suhteid ja kuidas inimesi tunnustada,» kirjeldas Alunurm.

Eesti arstiteadusüliõpilaste selts (EAÜS) osaleb «Ole rohkem» arenguprogrammis ja seltsi president Siim Rinken ütles, et see kogemus on kasulik olnud. «Koolitustelt oleme saanud palju teavet sponsorluse, projektide ja organisatsiooni arendamise kohta. Peale selle oleme loonud sidemeid teiste organisatsioonidega ja sellest on välja kasvamas erinevaid koostööprojekte,» rääkis ta.

Rinkeni sõnul annab arstiteadusüliõpilaste seltsi kuulumine võimaluse olla osa suurest perekonnast. «End on võimalik proovile panna ürituste korraldamises, meeskonnatöös ja ka meeskonna juhtimises. Kasvades arstiks koos EAÜS-iga, areneb

tudengist arst, kes oskab juhtida ühiskonnas toimuvaid arenguid ja seista nii enda kui ka patsiendi õiguste eest,» sõnas president.

SUUR KOGEMUSTEPAGAS

EAÜS-i tegevus on jaotatud üheksasse eri töörühma: rahvatervis, seksuaaltervis, rahu- ja inimõigus, haridus, kliiniline välisvahetus, teadus, sport ja jätkusuutlikkus. «Anname välja ka oma ajakirja Curare, mis kajastab arstitudengite tegemisi ja meie jaoks olulisi teemasid,» rääkis Rinken.

Selts on tegutsenud 25 aastat ja juubeliaasta raames on korraldatud palju eri üritusi. «Neist laiemat kõlapinda sai septembris toimunud laste tervisele tähelepanu juhtiv teemakuu,

EESTI ARSTITEADUSÜLIÕPILASTE SELTSI RAHVATERVISE TÖÖRÜHMA AKTSIOONI «KAISUKARU HAIGLA» KÄIGUS KÄIAKSE LASTEAEDADES MÄNGUASJU RAVIMAS JA SELLE ABIL VÄHENDADAKSE LASTE HIRMU VALGETE KITLITE VASTU.

FOTO: MARKUS LAARS

SÜLEMI SÜGISAKADEEMIAL KORRALDATUD REAKTSIOONIMÄNG.

EESTI ARSTITEADUSÜLIÕPILASTE SELTSI JUHATUS MUUSIKAÕHTUL.

veebuarikuine visioonikonverents «Tervise tuhat tahku» ning seksuaaltervise töörühma projekt riskinoortele ja kurtidele laiapõhjalise seksuaalhariduse andmiseks,» loetles Rinken.

Seltsi presidendina on Rinken õppinud palju sellest, mida peab tegema projektijuht, keskastme juht ja ka tippjuht.

«Töörühma juhina tead, et vastutad organisatsiooni ühe osa toimimise eest ja pead hea seisma, et sinu vastutusallas olevad projektijuhid tuleksid oma ülesannetega toime. Seltsi presidendina vastutad mitmesaja inimese heaolu eest ja iga sinu liigutus on kõrgendatud tähelepanu all. See kõik annab teadmisi inimestevahelise suhtluse, avaliku esinemise ja ka oma seisukohtade kaitsmise kohta,» ütles Rinken. >>

«OLE ROHKEM» MÕTTEVIISIGA ERIALA- ORGANISATSIOONID

- » APT Game Generator;
- » Bioteaduste üliõpilaste selts,
- » BioWay Estonia,
- » Eesti arstiteadus-üliõpilaste selts,
- » Eesti füüsikaüliõpilaste selts,
- » Eesti metsaüliõpilaste selts,
- » Eesti psühholoogia-üliõpilaste ühendus,
- » Eesti veterinaarmeditsiini üliõpilaste selts,
- » Eesti õigusteaduse üliõpilaste liit,
- » EGEA-Tartu,
- » Ehitustudengite selts,
- » ELSA Estonia,
- » EMÜ keskkonnakaitse üliõpilaste selts,
- » Lahendus.net,
- » Semiootikaüliõpilaste liit Semioon;
- » Sotsioloogia üliõpilaste liit Eestimaal,
- » Tartu ülikooli ajalooring;
- » TÜ majandusklubi,
- » TÜ MAT-INF tudengiselts,
- » TÜ rohuteaduse selts.

» Eesti õigusteaduse üliõpilaste liidu esimees Maris Vutt ütles, et arenguprogramm on neid pannud mõtlema rohkem organisatsiooni missiooni ja visiooni peale. «Samuti sellele, millised võiksid olla võimalikud arengusuunad. Usun, et tänu programmist saadud teadmiste saame oma plaane efektiivsemalt ellu viia,» arvas Vutt.

SIDUDES TEOORIA JA PRAKTIKA

Õigusteaduse üliõpilaste liidu liikmena on võimalik eri tegev-
juristidega suhelda ja häid
sidemeid luua. «Samuti aitab see
avastada iseenda jaoks kitsamat
valdkonda, millele keskenduda
juba õpingute kestel,» sõnas Vutt.

Liidu peamine vorm on
foorumilaud, kuhu kutsutakse
eri õigusvaldkondade esinda-
jaid. «Esinejad tutvustavad oma
valdkonda ja analüüsivad koos
osalejatega eriomaseid päeva-
kohaseid õigusprobleeme, millest
korralises õppes nii palju ei rää-
gita. Samuti aitab see lähendada
praktikat teooriale ja saada uusi
tutvusi,» rääkis Vutt.

Esimehe jaoks on oluline
olnud ka liidu juhtimine ja selle
kaudu kogemuste ammutamine.
«Olen saanud juhtimise ja koos-
töö alal palju kogemusi, samuti
mitmeid häid sõpru ja tuttavaid,»
ütles ta.

Peale «Ole rohkem» arengu-
programmi töötab ka koostöö-
võrgustik, millega saavad kõik
tudengiorganisatsioonid liituda.
«Kohtume kolm-neli korda
aastas ümarlaudadel ja arutleme
organisatsioonide jaoks olulistel
teemadel. Näiteks, kuidas oleks
võimalik veel paremini koostööd
teha ja mis võimalused selleks

üldse on,» selgitas Reelika
Alunurm.

Koostöövõrgustikku kuulub
näiteks sotsioloogiaüliõpilaste
liit Sülem, mille juhatuse liikme
Virve Kassi sõnul on tegemist
väga hea ideega. «Loodame, et
tulevikus hakkab võrgustik tihe-
damalt ühiselt tegutsema ja häid
praktikaid jagama. Praegu on see
alles algusjärgus, kuid positiivseid
kogemusi on juba olnud. Näiteks
saime meililisti kaudu edastada
teavet meie kevadkooli kohta
ka teistele organisatsioonidele
ja tänu sellele osaleb sel aastal
rohkem erinevate erialade inimesi
kui varasematel aastatel,» rõõ-
mustas Kass.

Sülem tegeleb peamiselt
ürituste korraldamisega ja seda
selleks, et tutvustada sotsioloogi-
lisi teemasid kõigile ühiskonnast
huvituvatele inimestele. Kassi
sõnul on Sülemi liikmeks olemi-
ne andnud palju uusi teadmisi ja
huvitavaid mõtteid.

«Peale selle olen tuttavaks saa-
nud paljude ägedate inimestega ja
mõistnud praktika põhjal, mida
hakkab üks sotsioloog tulevikus
tööturul tegema.» Liikmetele
vahendatakse ka praktika- ja
tööpakkumiste teavet ja toeta-
takse õppimisega seotud murede
korral.

Igal aastal korraldatakse kaht
suurt üritust: kevadkooli ja
sügisakadeemiat, kuhu valitakse
kindel teema ja kutsutakse esine-
ma oma ala asjatundjad «Esine-
nud on Ilmar Raag, Liisa Pakosta,
Andres Anvelt, Mare Ainsaar jpt.
Samuti on meil igakuised arutelu-
või saunaõhtud, kus tudengid
saavad vabas õhkkonnas neid
huvitavatel teemadel arutleda,
lauamänge mängida, filme vaada-
ta jne,» kirjeldas Kass. UT

♦ VALIMISED 2016 KEVAD ♦

#teemeülikooliparemaks

1632

KÕIK VAJALIK INFO:

TYYE.EE/VALIMISED

Tavaarusaam mälust võib pärssida tõeni jõudmist

TEADUS

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Tartu ülikooli filosoofia doktorant Taavi Laanpere uurib vaimufilosoofiat. Põhjalikumalt keskendub ta mälu uurimisele, näidates, kuidas põimida nüüdisaegset mälu- ja psühholoogiat filosoofiliste küsimustega. Üks peamisi müüte, mida ta oma doktoritööga kummutada püüab, on arvamus, et mälu on täiesti eraldiseisev vaimunähtus.

Argikeeles leidub hulk mõisteid, mida kasutatakse inimese käitumise ja siseelu kirjeldamiseks ning seletamiseks – sellist sõnavara nimetatakse vaimufilosoofias rahvapsühholoogiaks. Need on tavainimesele tuttavad mõisted nagu uskumus, soov, tunne, kujutlus, mälu jne.

«Levinud arusaam filosoofi rollist näeb ette, et tuleb ana-

Filosoofias ja psühholoogias tuginetakse liiga tihti rahvapsühholoogiale, mis pärssib aga tõeni jõudmist ja tekitab inimestes valearusaamu.

lüüsida neid mõisteid ja sellest lähtuvalt otsustada, milles vastavad vaimunähtused seisnevad. Alles seejärel proovitakse neid mõisteid seostada mingisuguste tulemustega teadustes.»

Laanpere püüab ümber pöörata uurimisviisi, kus lähtekoht võetakse nii mõnigi kord rahvatarkusest.

MÄLUTEADUS ON AINA ENAM LIKUNUD NEUROTEADUSTESSE EHK ÜHA ROHKEM KOGUNEB ANDMEID SELLE KOHTA, KUIDAS AJUS INFORMATSIOONI TALLETATAKSE.

«Püüan näidata, et rahvapsühholoogilisi mõisteid ja arusaamu ei peaks tingimata vaimu kaardistamise aluseks võtma, sest need mõisted ei ole n-ö kivisse raiutud ega pruugi osutada tegelikele asjadele või kategooriatele maailmas,» ütles Laanpere.

Tema arvates tuleks vaimu-

seisundeid liigitada pigem teaduslikel alustel.

KONSTRUKTIIVSUS

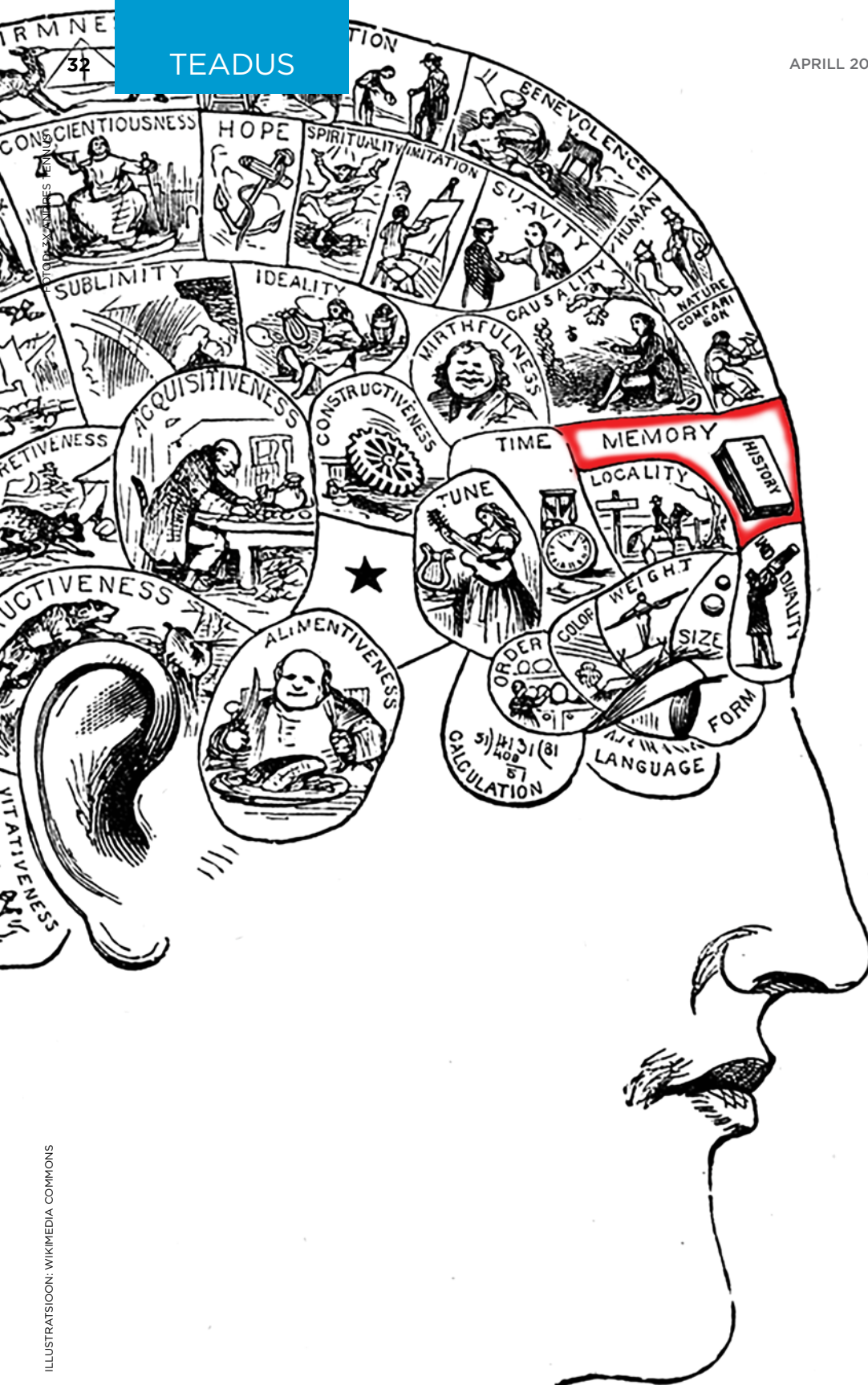
Teema uurimiseks kasutab Laanpere mälu näidet ja ammutab ainet ka kaasaegsest ajuteadusest.

«Mäluteadus on aina enam liikunud neuroteadustesse ehk üha rohkem koguneb andmeid selle kohta, kuidas ajus informatsiooni talletatakse.»

Nii õpitakse järjest paremini tundma ka mehhanisme, mis võimaldavad inimestel ühel või teisel viisil midagi mäletada.

«Kui neid mehhanisme lähemalt vaadata, siis jõuamegi mälu osas sageli üllatavate järeldusteni. Neid ei oskaks oodata, kui piirduda lihtsalt rahvapsühholoogilise mõiste lahtiharutamisega.»

Kui argikontekstis räägitakse meenutamisest kui millegi sellise taasteadvustamisest, mis on

» juba peas olemas, siis teadlaste järgi on tegu keerulise protsessiga, mille käigus luuakse midagi uut.

«Kui psühholoogias on mälu konstruktiivsusega valdavalt lepitud, siis filosoofias on tava- arusaam visa kaduma.»

Traditsioonilise vaate järgi mõeldakse mälust kui isemoodi arhiivist, kuhu kogemused talletatakse ja kust neid vajadusel taas välja võetakse. Sellega käib kaasas arusaam, et kuni meenutamiseni hoitakse varasemaid kogemusi terve aja kusagil alles.

«See on selles suhtes mugav pilt, et võimaldab väidetavat mälu eripära üsna lihtsalt kokku võtta. Üritan näidata, et see on müüt.»

MÄLUJÄLJED

Püsivaid närvistruktuure, mida on võimalik seostada kindlate mälestustega, nimetatakse mälu- jälgedeks.

«Mälujälje kohta ütlevad vaimufilosoofid tihti, et nemad selle täpsema kirjeldamisega ei tegele. Küll aga järeldub pelgalt mälu mõistest, et seesugused jäljed peavad iga mälestuse jaoks olemas olema.»

Kuidas sellises mälujälgede arhiivis asjad tegelikult talletatud on, jäetakse ajuteadlaste uurida. «Probleem seisneb selles, et kuigi filosoofid üldiselt nõustuvad, et mälujälgede iseloomu peavad lõpuks ära kirjeldama neuro- teadlased, on osad neist siiski mõisteanalüüsi käigus loonud teatud kunstlikke piiranguid sellele, mislaadi asi mälujalg üldse olla saab.»

Laanpere sõnul tekib siin ebakõla, sest osad filosoofid kujutavad mälujälgi ette justkui varasemate vaimuseisundite või

TAAVI LAANPERE

kogemuste koopiaid. «Kui aga vaadata, mida neuroteadlased on mälujälje kohta tegelikult avastanud, siis tundub, et nende filosoofide kirjeldus ei pea paika.

«Konkreetsete kogemuste maha jäetud muutusi närvi- süsteemis on praegusel ajal võimalik kohati üpris täpselt paigustada. Ei saa aga öelda, et need eraldatud närvirakukogumid esitavad varasemat kogemust selle terviklikkuses.»

Kui lähtume mälujälje kui koo- pia mõistest, jõuame kummalise tulemuseni, et teadlaste leidude näol polegi tegu mälujälgedega.

«Neuroteadlased on tõdenud, et informatsioon, millest meenu- tamise käigus varasem kogemus

uuesti üles ehitatakse, on ajus hajutatult ladustatud. Tegelik- kuses lähevad mõne konkreetse varasema seiga meenutamisel käiku paljud erinevad närvi- võrgustikud ja nendes talletatud info.»

Samal ajal on neil võrgustikel peale mäletamise võimaldamise ka palju teisi ülesandeid.

Siin võibki rahvapsühho- loogia meie arusaamu mõjutada. «Püüan näidata, et sellise rikka- liku kogemussisuga mälujälgede postuleerimisel ei ole head alust – see on ajendatud üksnes rahvatarkusest ja sellest, kuidas oleme harjunud mälu ja teiste vaimuseisundite vahekorra- st mõtlema.»

Sellest tingitult peame võib- olla muutma oma arusaamu sellest, kas mõne seiga mäletami- ne ja kujutlemine on nii erinevad nähtused, nagu argine sõnavara sellel paista laseb.

Harjumuspäraseid arusaamu on aga raske muuta, sest inime- sed lähtuvad sellistes küsimustes sageli enesevaatlusest.

«Omaenda kogemusi vaadel- des võib tunduda, et mäletami- sega kaasneb alati ühtlaadi tunne ja kujutlemisega sootuks teine. Ometi ei ole sisekaemus tingi- mata hea alus, millele psühholoo- gilisi nähtusi liigitada,» lisab ta.

MÄLU JA TEADMINE

Filosoofia üks haru on epistemo- loogia ehk teadmise- või tunnetus- teooria, mis tegeleb teadmise ja õigustuse loomusega. Epistemo- loogid püüavad näiteks kirjel- dada, millised vaimuseisundid kvalifitseeruvad teadmiseks.

«Siin tekibki pinge, sest tundub, et mälu ja teadmise vahel on väga erinev suhe. Vähemalt tavavaate põhjal.»

Laanpere kirjeldab, et ühelt poolt on inimestel sellised vaimuvõimed, mis on selgelt uute teadmiste allikaks – näiteks taju. «Teisalt tundub meile, et

mälu kaudu pole põhimõtteliselt võimalik uusi teadmisi saada, sest laialt levinud arusaama järgi on tegu lihtsalt varemsaadud tead- miste säilitajaga.»

Võttes mälu konstruktiivsust tõsiselt, ei tohiks siiski välistada, et meenutamine võib vahel uute teadmiseni viia. Meenutamise lõpptulemust võivad aga mõju-

MIKS PEAKS INIMESEL OLEMA SELLINE MÄLU, MIS SÄILITAB ÜKSIKASJALIKKE VARASEMATE KOGEMUSTE LINDISTUSI?

tada paljud erinevad asjad: kas või see, kui keegi meenutajat eksitava viisil küsitleb.

«Kas pealtnäha kõrvalistest teguritest mõjutatud mälestus on mälestus? Osad leiavad, et on, sest see moodustati täpselt sellisel viisil, nagu mälu tavatingimustes toimib. Teised rõhutavad aga, et sel juhul pole tegemist mälu, vaid kujutluse või mõne muu vaimu- seisundiga.»

Need, kes keelduvad moonu- tatud mälestusi mälu tulemuseks pidamast, on Laanpere arvates ekslikul teel.

«Kui vaatame kogu tõendus- materjali, siis traditsioonilisest

vaatest kinni hoides hakkab õige pea tunduma, et tõeline mäleta- mine on midagi ülimalt haruldast, sest väiksemad või suuremad moonutused on läbivad ja pidevad.» Alatasa ja järjekindlalt valesti talitav mälu protsess ei tundu toepärane.

«Evolutsiooni seisukohalt vaadates tekib küsimus, miks

meil peaks olema välja kujune- nud selline kognitiivne süsteem, mis peaaegu kunagi oma kohas- tumuslikku rolli ei täida. Palju toepärasem on, et selle ülesanne ei ole ladustada üksikasjalikke vaimusisusid.»

Raske on näha põhjust, miks peaks inimesel olema selline mälu, mis säilitab üksikasjalikke varasemate kogemuste lindistusi.

«Mälu, mis toimib üldisema tuleviku planeerimise osana ehk mälu, mida mõjutavad ka üldi- semad taustateadmised ja muud tegurid, on kasulik, sest see varus- tab meid tõenäoliselt otsuste tegemiseks olulise teabega.» UT

MÄLUMÕISTED

- » Vaimuseisund – mõtleja ja tundva subjekti seisund, millel on vaimufilosoofide järgi vähemalt üks kahest tunnusest: 1) sellega käib subjekti jaoks kaasas mõni kogemuslik tunne ja 2) see esitab mingit sisu, on n-ö millestki või käib millegi kohta.
- » Mälujalg – füsioloogiline muutus närvisüsteemis, mille tekitab mõni kogemus meeldejätmisel

ning mis seda kogemust hiljem taas meenutada võimaldab.

- » Konstruktiivne mälu – arusaam mälu protses- sist, mille järgi meenutamine seisneb erinevate infosisendite kombineerimises ning seeläbi uue vaimuseisundi loomises.

Bizplay teeb klassiruumist turuplatsi

ETTEVÕTLUS

Mullu tudengite äriideede konkursi «Kaleidoskoop» võitnud Bizplay on rollimängul põhinev rakendus, mis aitab arendada ettevõtlusteadmisi ja finantsoskusi.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Bizplay turundusjuhi, ettevõtetmajanduse üliõpilase Uku Lilleväli sõnul on Bizplay väga üldiselt öeldes programm, mis teeb koolinoortest ettevõtjad. Selle abil õpetatakse alg- ja põhikooli-õpilastele ettevõtlust ja teadmisi rahast.

«Jaotame õpilased meeskondadesse, kes hakkavad omavahel ostma ja müüma ning oma ettevõtteid arendama. Ülesandeid lahendades kogevad nad kõike, mis ettevõtluse juurde käib, alustades turundusest ja müügist ning

lõpetades finantside, klienditeeninduse ja dokumentide haldamisega,» kirjeldab Uku.

Mänguolukorras jäljendatakse linnakut, majanduskeskkonda, kus on oma eripäradega ettevõtted, mille töötajad omavahel suhtlevad ja tehinguid teevad. Praegu on valmis kaks erinevat mängu: üks algklassidele ja teine põhikooli õpilastele.

KUJUTLUSVÕIMET ERGUTAV KOOSTÖÖ

Nn väikeste mäng on perefirmadepõhine, keskendudes eeskätt säästmisele. Selgitatakse, kust raha tuleb ja millele see peres kuluda võib. Suurte mängu eesmärk on õpetada raharinglust ja rääkida lahti maksude põhimõtte: miks ja kellele neid makstakse ning kuhu osa palgast tulevast rahast seeläbi kaob.

Bizplay rakendus on osa lastele »

» mõeldud mängust, mida MTÜ Ettevõtlusküla nime all hakati arendama juba neli ja pool aastat tagasi. Esimesed proovimängud ja testid tehti 2011. aasta sügisel.

«Õpetajad kasutaksid koolis mängulisi lahendusi väga hea meeleaga, aga neil ei ole endal aega selliseid asju arendada. Meie tahame pakkuda neile valmis raamistikku, mille abil koolilastele ettevõtliku prisma kaudu majandusest selgem pilt anda,» selgitab ettevõtlusküla tegevjuht Evelin Rätsep.

Praegu on mängu juhendajatel koolides käies kaasas kärutäis asju, millega pannakse püsti väike linnak, kus tegevus toimub. Iga ettevõtte – mängus on neid viis kuni seitse – saab oma ala ja väikese hulga vahendeid, mille abil tööd teha ja ülesandeid lahendada.

Näiteks öeldakse poepidajale, et kui töötajad saavad massaažis käia, on nad õnnelikumad, teevad hoolsamalt tööd ja teenivad poele rohkem raha. Kui poepidaja otsustab selle peale massaažisalongilt teenust tellida, saavad sellest kasu mõlemad ettevõtte.

Enamik ettevõtteid, mida ülesannetes mainitakse, on samad,

Ettevõtlusküla üks asutajatest, Mehis Pärn ütleb, et Bizplay platvormi lisamine on teinud mängu lihtsamaks ja samas põnevamaks.

RAKENDUS MUUDAB MÄNGU SISUKAMAKS

«Alguses oli meil patakas pabeleid ja väga täpselt määratud, kes ja millal kuhu läheb. Päriselus aga alati nii ei ole. Bizplay pakub tahvelarvutis meie loodud eri raskustmega ülesandeid juhuslikus järjekorras. Nii on iga mäng erinev ja õpilased satuvad olukordadesse, kus nad peavad ise otsuseid langetama,» räägib Mehis.

Esmapilgul kõrvalt vaadates võib see tunduda raske, aga juhendajad aitavad mängu mõtestada ja annavad seletuste kõrval edasi ka uusi teadmisi.

«Koolis öeldakse enamasti väga selgelt ette, mida peab tegema, tänapäeva noor tahab aga ise mõelda – anna ainult raamistik ette. Lastel on soov kogu aeg uusi asju proovida,» täiendab Evelin.

Praeguseks on sellise ettevõtluskoolituse saanud umbes kaks tuhat Kes- ja Lõuna-Eesti last. Bizplay arendamise ja oma

BIZPLAY RAKENDUSEGA TAHVELARVUTITEST ON PALJU KASU NII MÄNGU EEL KUI KA AJAL. NÄITEKS ON SEAL MÄNGU INTERNETIPANK, MIS LASTELE VÄGA MEELDIB.

mängukoha üles ja saame päevaga koolitatud kaks klassitäit lapsi. Mõistlikum oleks tulla meie juurde püsilinnakusse või koolitusele, et mängu hiljem ise endale sobival ajal koolis teha,» viitab ta.

See ongi suund, kuhu Bizplay'd arendades minna tahetakse. Platvormi abil saab luua õppemängude komplektid, mida koolidele pakkuda. Bizplay põhiülesandeks jääks eeskätt uue metoodika arendamine.

HEA ABIVAHEND ÕPETAJATELE

IT-platvormile saab luua mängupõhju erinevate fookuste ja pikkustega, samuti eri vanuse ja suurusega rühmadele. Selline õppematerjalide kogum oleks hea tööriistakast õpetajatele, kes seda oma töös kasutada saaksid.

Uku Lilleväli lisab, et Bizplay arenguvõimalused on tohutud,

sest ettevõtlusõppe väärtust mõistetakse maailmas üha enam. Rakenduse edendamine aitab ettevõtluse põhitõed inimestele tõhusalt lähemale tuua.

«Tahame oma rakenduse arendada mängu keskmeks. Sealt saavad juhendust nii mängus osalejad kui ka selle korraldajad, seal on meeskondade ja mängijate profiilid, internetipank ja ülevaade, kuidas kellelgi mängus teistega võrreldes parasjagu läheb,» toob Uku näiteks.

Ettevõtlusmäng toetab lisaks nii eri õppeainete lõimimist kui ka pööratud kooli mudelit. Ülesandeid lahendades ei puututa kokku vaid ettevõtlusega, oma kindel osa on näiteks matemaatika-, eesti keele ning kunstialastel teadmistel ja oskustel. Ülesandeid lahendades õpivad lapsed kasutama ka tarvilikke ülekantavaid oskusi.

«Koolisüsteemi ülesehitus on

väga pikka aega olnud ainetunni-põhine ja nii ongi erinevaid aineid keeruline omavahel integreerida. Meie saame ära võtta põhjenduse, et pole õppevahendit, mida nende lõimimiseks kasutada,» viitab Mehis.

Samamoodi õpetab see koolitööle kuluvat aega paremini kasutama. Tavaliselt kuulatakse koolis õpetajat ja ülesannete lahendamine, milles oleks just abi vaja, jääb koduseks tööks. Pööratud kooli mudeli põhjal tuleb toimida vastupidi: lugeda ja end kodus teemaga kurssi viia ning siis koolis koos kaaslastega arutleda ja tekkinud küsimustele õpetajalt vastuseid saada.

Mängu kontekstis saaks rakenduse kaudu vajalikke eelteadmisi andvaid tekste lugeda ja videoid vaadata juba kodus ning siis tulla kooli teistega mänguliselt õppima, uusi teadmisi praktikas

katsetama ja kinnistama.

Praeguseks on koos nn miinimumpakk, mida ettevõtluse õppimiseks ja õpetamiseks tarvis. Sügiseks või järgmise aasta alguseks on plaan valmis saada esimene viimistletud tooteversioon, millega õpetajad ka iseseisvalt, ilma Bizplay juhendajata hakkama saaksid. Selleks on aga veel päris palju tööd vaja teha, tõdevad koolitajad.

ETTEVÕTLUSKÜLA SAAB OMA LINNAKU

Tootepaketis, mida koolituse läbinud õpetajad ise kasutada saavad, hakkab olema Bizplay rakendus koos juhendmaterjaliga õpetaja ja mängumaterjalidega õpilaste jaoks ning nn ettevõtte stardipakk. Sinna kuuluvad näiteks ettevõtete kirjeldused, hinnakirjad, oma plangid ning ettevõtlusmängu raha – jaafid.

Ehk pannakse tulevikus kokku ka nn emotsionaalsed pakid muude esemetega, mis mängule kaasa aitavad: näiteks arstikitlid, peeglid jm. Praeguste plaanide kohaselt jäetakse mänguruumide kujundamine aga esialgu koolidele nende endi soovide ja võimaluste järgi.

Sügisel avab ettevõtlusküla Tartus Narva maantee alguses oma linnaku, kuhu saab tulla näidismänge mängima ja koolitusi saama. Seal katsetatakse ka uusi mänge ja arendatakse neid tagasiside põhjal edasi.

«Aadressil Narva maantee 3 olev maja on plaanis teha terve Tartu ettevõtluse tugivõrgustiku koduks. Meie linnakule lisaks tuleb sinna veel palju põnevaid kohti. Idee järgi saab sellest esitluskeskus, kus näidatakse, mis sorti ettevõtlusega Tartus üldse tegeleda saab,» avaldab Mehis.

BIZPLAY ARENGUVÕIMALUSED ON TOHUTUD, SEST ETTEVÕTLUSÕPPE VÄÄRTUST MÕISTETAKSE MAAILMAS ÜHA ENAM.

mis mängus osalevad. Nii peavad õpilased omavahel suhtlema. Koos tuleb leida lahendus: näiteks teenuse või toote hind, mis mõlemale poolele sobib.

Rollidesse paremini sisse elamiseks saavad lapsed ka mõned rekvisiidid. Näiteks on iluteenuseid pakkuval ettevõttel olemas peegel ja juuksehooldusvahendid, meditsiiniettevõtte töötajatel aga arstikitlid ja stetoskoop.

püsilinnaku saamisega loodetakse sama paljude lasteni jõuda juba järgmisel kooliaastal.

Mehise sõnul on aastat vaadates palju kuid, kui mänge koolis teha ei saa. Oma osa võtavad ära nii koolivaheajad kui ka eksamid ja nendeks kuluv ettevalmistusaeg.

«Kui meid kooli tellitakse, võib see logistiliselt üsna kalliks minna: tuleme mitmekesi koos kärutäie asjadega, ehitame

MARI JÜRJENS: tahtsin, et muusika jääks mulle saladuseks

VILISTLANE

Viljandi kultuuriakadeemia vilistlane, laulja ja näitleja Mari Jürjens (varem Mari Pokinen – toim) ütleb, et näitlemise ja laulmise vahel on olnud keeruline valida, kuid sellegipoolest on see loomulik olnud.

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Mari tegeles muusikaga ja laulis palju varem enne seda, kui tuli mõte näitlejaks saada. Ta õppis noorena Ülenurme lastemuusikakoolis viiulit ja seda pilli tutvustas talle tema esimene sõbranna Ülenurmes, Eeva Talsi.

«Käisime temaga koos lasteaias ja hiljem koolis. Eeva õppis juba lasteaias viiulit ja tema tutvustaski mulle seda. Siis teadsin, et ka mina pean kooli minnes viiulit õppima,» räägib ta.

Nii ka läks, kuid praegu võtab Mari viiuli kätte üsna harva. «Vanaema kinkis mulle aastaid tagasi jõuludeks viiuli, kuid pärast laste-

muusikakooli lõppu ei mänginud ma seda tükk aega. Kui Viljandis näitlejaks õppisin, tegime koos kursusekaaslastega palju muusikat, ka lavastuste jaoks.»

Sel ajal otsiski Mari viiuli taas välja ja mängib seda aeg-ajalt, kuid tunnistab, et tahaks seda pilli siiski palju paremini tunda.

Lugude loomisel on Mari jaoks oluline olnud aga hoopis kitarr. «Selle avastas end jaoks teismeeas ja just seetõttu, et mul olid mõned laulud, mida lauldes oli tarvis neid mõnel muusikariistal saata.»

Kuna viiul ei tundunud sel hetkel sobiv, valiski ta kitarr. Neid esimesi laule on kuulnud vaid Mari vanemad ja sõbrad, kes teda sel ajal teadsid. Mari kirjutas teismeeas erinevaid laule ja seda

ka inglise keeles.

«Eks nad ikka armastusest rääkisid – millest üks teismeline tüdruk ikka mõtleb. Omamoodi naljakas ja armas on neid täna kuulata ja olen mõne isegi kodus salvestanud.»

Hoolimata sellest, et Mari ei tea kitarrimängu teoreetiliselt, on see pill talle tänaseni oluline. Eelkõige on olulisus avaldunud lugusid luues ja esitades. «Olen ka klaveri taga muusikat loonud, aga klaverit

FOTO: MARIS OJASUU

MARI JÜRJENS ÕPPIS NÄITLEJAKS, SEST USKUS, ET SEE ON PARIM VIIS, KUIDAS ÕPPIDA TUNDMA INIMESE HINGE.

ei ole ma niimoodi tundma õppinud, et julgeksin sellel end saata.» Kitarri on ta aastatega aga nii palju selgeks saanud, et usaldab laule lauldes ja luues just seda pilli.

Pärast gümnaasiumi lõppu mõtles Mari muusikat õppima minna, kuid tundis sel hetkel, et ei tahagi muusikast nii palju teada saada.

«Tahtsin, et muusika jääks minu jaoks saladuseks. Ja kuna olin tänu oma emale, kes töötas

Vanemuise teatris, palju teatris käinud ja sealset elu näinud, olin sellest lummatud.»

HINGE TUNDMAÕPPIMINE

Nii otsustaski ta 2007. aastal proovida sisse saada Viljandi kultuuriakadeemia näitekunsti osakonda, sest sel aastal ei olnud EMTA lavakunstikooli katseid. «Uskusin, et näitlejaks õppimine on kõige parem võimalus õppida tundma

iseennast ja inimese hinge.»

Keskoolis hakkas teda huvitama inimene ja tema teekond. «Sain aru, et kõige olulisem on siin elus mõista iseennast, ja seeläbi ka kõike muud. Ehk teadvustada oma tundeid, miks ma mingites olukordades just nii käitun, mida ma kardan jne.» Seega mõtles Mari ka psühholoogia õppimise peale, kuid teatrikool tundus mängulisem ja põnevam. »

» «Seal tegelesingi iga päev inimese ja iseenda hinge tundma õppimisega. Mitmel juhul suisa ehmusin, kui mõistsin korraga midagi, mida enne polnud mõistnud või mõista tahtnud,» ütleb Mari.

Nii mõnigi kord tuleb ette olukordi, kus on vaja oma hirmudega silmitsi seista, ning siis on võimalus kartma lüüa ja olukorraga mitte tegeleda või need hirmud ette võtta ja neid analüüsida. «Palju lihtsam on elada, kui oled iseenda vastu aus. Mõistsingi siis, et selles elus tuleb leida oma tõde ja seda hoida.»

KAKS ERINEVAT POOLUST

Mari ütleb, et kahe väljundi – näitlemise ja laulmise – vahel on olnud keeruline aega jagada. «Samas on see siiski loomulik olnud, sest kui olen tundnud, et tahaksin teatrist korra eemale saada, siis on mul alati olemas minu laulud. Vahel üksinda kitariga lauldes tuleb jällegi igatsus kollektiivi ja kaaslaste järele,

UNISTAN, ET SAAKSIN KOOSTÖÖD TEHA TOREDATE NÄITLEJATE JA LAVASTAJATEGA NING TEHA MIDAGI, MIS PÄRISLT PUUDUTAKS.

mis on teatrilaval alati olemas,» kirjeldab ta.

Mari ei ole teatrilaval mõnda aega enam midagi teinud, sest aasta ja kaheksa kuu vanuste väikeste laste kasvatamise kõrvalt ei ole selleks võimalust olnud.

«Olen ennast muusika seest rohkem leidnud ja ma ei ole enam ka ühegi teatri koosseisuline liige. Varem mängisin Von Krahli teatris, aga nüüd olen igas mõttes vabakutseline. Ma ei teagi, millal midagi taas teatrilaval teen,»

ütleb ta ja lisab, et muusikat saab ta aga üksi teha ja valida selleks oma aja. Selle tulemusena ilmub Maril mai lõpus uus album, mille esitluskontserte ta väga ootab.

Mari on veendunud, et kunagi soovib ta midagi taas teatris teha, kuigi ei ole praegu veel kindel, mis see olla võiks. «Kindlaid rolliunistusi mul ei ole. Pigem unistan, et saaksin koostööd teha toredate näitlejate ja lavastajatega ning teha midagi, mis kõiki tegijaid päriselt puudutaks. See on kõikide näitlejate unistus,» ütleb ta.

Praegu on Maril koos muusikute Riho Sibula ja Vaiko Eplikuga käsil kontsertringreis «Kuuekeelsed» ja aprillis musitseeritakse kuues Eestimaa paigas. «See annab ja õpetab alati väga palju, kui saad midagi koos teistega teha. Kuulda, mida keegi teine elust ja muusikast arvab, ning seda eriti, kui need inimesed on sinu jaoks olulised,» räägib Mari.

Tema sõnul on tal alati Riho ja Vaiko kõrval muusikat tehes midagi kõrva taha panna, sest on neist kõige noorem ja enda sõnul

ei valda pillimängu nii osavalt.

«Igasugune koostöö avardab maailmapilti, see annab võimaluse katsetada ja proovida uusi asju. Püüda mõista kedagi teist ja tema loomingut,» selgitab Mari, miks on muusiku jaoks oluline teistega koostööd teha. «Koostöö kaudu on võimalik ka midagi uut enda kohta õppida, endas midagi murda või milleleli hoopis kinnitust saada,» arvab ta.

Viljandi kultuuriakadeemias õppimise puhul peab ta oluli-

seks seda, et puutus kokku väga paljude eri inimestega. «Kuna olime Von Krahli kursusel, siis kohtusime huvitavate lavastajate ja teatritegijatega Eestist ning mujalt. Kõik kokkupuuted andsid midagi, mida alles hoida,» sõnab Mari.

Viljandis oli põnev õppida, sest ühes väikeses linnas ja koolis on koos nii palju erinevaid loomingulisi väljundeid. «Puutusime õpingute ajal kokku näiteks tantsu- ja muusikatudengitega ning tegime nendega koostööd.»

Kultuuriakadeemia õpetaski Marile kõige rohkem eelkõige iseenda kohta. «Õppisin iseennast paremini tundma, tajuma ja analüüsima. Teadvustama oma tundeid. Oli vaja vaadelda ennast ja inimhinge lähemalt kui iial enne ja see oli hästi põnev, mõnikord ka väga raske, sest oli palju hirme.»

SÕPRATE JA PEREKONNA TOETUS

Mari sai Viljandis õppides palju lähedasi sõpru, kellega saadakse vähemalt korra aastas kokku. «Kui olen kusagilt leidnud inimesed, keda tahan alati näha, siis on see parim, mida olen saanud.»

Lauljakarjäärile mõeldes peab Mari oluliseks teguriks aga perekonda. «Kasvasin üles väga loomingulises keskkonnas ja mul oli õnn käia väga loomingurikkas ja ühtehoidvas klassis. Meil oli palju vabadust, et katsetada erinevaid ideid ja me unistasime palju.»

Ta lisab, et mõistab nüüd, kuidas paljud tema unistused on ka täide läinud. «Mind on väga palju hoitud ja seda tehakse tänaseni. Minu ümber on nii head inimesed ja tänu sellele jätkub ka unistusi!» UT

Kaunis, kallis ja põnev Rootsi

REISIKIRI

Kui ma augusti lõpus Rootsi läksin, ei osanud ma aimatagi, mis mind ees ootab. Teadsin ainult, et Jönköping asub Lõuna-Rootsis ja see peaks olema nagu Tartu: armas ja väike tudengilinn. Kuid seda pilti, mis mind kohale jõudes ees ootas, on raske sõnadesse panna.

TRIINU HANSEN

3. aasta majandusteaduse tudeng

Peale selle, et Jönköping ise oli uskumatult puhas ja ilus, asub see linn kahe järve kaldal, üks neist on suuruselt teine järv Rootsis, Vättern. Järve kallastel asuvad imelise vaatega kohvikud.

Suure osa linnast moodustab Jönköpingsi ülikoolilinnak. Jönköpingsi ülikool jaguneb neljaks teaduskonnaks: inseneeria, rahvusvaheline ettevõtlus (JIBS), meditsiiniteadused ning haridus ja kommunikatsioon. Peale selle oli muidugi olemas raamatukogu, tudengite kohvikud jms. Kooli igal korrusel olid eraldi lõunanurgakesed, kus asusid külmkapid, mikrolaineahjud jms. Kuna Rootsis on söök päris kallis – korralik lõunapraad maksab um- »

TRIINU KOOS SÕPRADEGA ROOTSIT AVASTAMAS.

» bes kaheksa eurot – siis suur osa tudengitest võttis oma lõunasöögi ise kaasa. Teine võimalus oli osta võileiba, mis on Rootsis väga laialdaselt levinud, kuid mis ei ole just kõige tervislikum.

ISESEISEV ÕPPIMINE

Lisaks olid eraldi väikesed üksik- või rühmatööruumid, mida sai vastavalt vajadusele broneerida. Tudengitele korraldati erinevaid tasuta seminare nagu CV kirjutamine, kuidas saada tööd välismaal (kuidas saada tööd Rootsis, erinevate ettevõtete kogemuslood jms). Ühesõnaga oli Jönköpingi ülikoolilinnakus olemas kõik, mida vaja.

Kooli süsteem erineb Tartu ülikoolist eelkõige semestrite jaotuse poolest. Kui TÜ-s on kaks semestrit, siis Jönköpingis jagunes üks semester kaheks ajavahemikuks: kaks õpiperioodi ja kaks eksamiperioodi. See aga tähendas, et aega oli poole vähem, sest eksamiaeg jõudis väga ruttu kohale. Ühes perioodis oli küll ainult kaks ainet ja vaatamata sellele, et päevas oli võib-olla

ainult kaks loengut ja neid ei olnud isegi mitte iga päev, tundus, et ajast jääb ikka puudu.

Põhjus oli selles, et tudengitelt oodati hästi suurt iseseisvat õppimist ja igas aines olid suured rühmatööd. Mulle tuli alguses isegi üllatusena, kui palju tudengid seal õppisid. Arvasin, et olen kogu aeg palju õppinud, aga seal veetsid tudengid suurema osa ajast koolis või raamatukogus, kas niisama tundideks ettevalmistumas või rühmatöid tehes. Kuna kooli oli võimalik sisse saada 24/7, siis võis eksamiperioodil näha tudengeid isegi kell 12 öösel koolimajas õppimas.

TUNKEDES «REBASED»

Peale õppimise osati seal ka vaba aega nautida. Jönköpingi ülikoolis pööratakse suurt tähelepanu eelnädalale, mida TÜ-s kutsutakse rebasenädalaks, Jönköpingis öeldakse selle kohta aga *kick-off week*. Kõige tähtsamad asjad *kick-off week*'il, ja üldse ülikooli juures, olid igale teaduskonnale iseloomulikku värvi n-ö tunked (seal kutsuti neid *overall*'ideks).

REBASENÄDALAL EHK KICK-OFF-WEEK'IL TOIMUSID HOMMIKUST ÖHTUNI ERI TEGEVUSED, SEALHULGAS BAARIRALLI JA LINNATUUR.

Minu koolil (JIBS) olid need rohelist värvi.

Kui ma neid esimest korda nägin, poleks ma eales uskunud, et võiksin need üldse kunagi jalga panna (sest need ei näinud just kõige ilusamad välja), aga seal omandasid need täiesti uue tähenduse. Peale selle sai varrukatesse kõik oma asjad ära mahutada ega pidanudki käekotti kaasas tassima. *Kick-off week*'il oli kohustuslik neid kanda. See kestis poolteist nädalat ja nii tunti ära, kes mis teaduskonnast on. Lisaks jagati kõik uued tudengid loosi teel eraldi rühmadesse, kus oldi koos eri teadukondadest. Minu rühma nimi oli Indiana JIBS. Saime endale ka iseloomuliku kaelaräti, et oma grupi ära tunneksime. Mina hoidsin seda rohkem vööl lipsuna!

Eelnädalal toimusid hommikust öhtuni erinevad tegevused: ülesanded eri punktides, baari-

ralli, linnatuur ja järvehüpe. Igas asukohas oli ülesanne, mida tuli täita ja mille eest kogusime punkte. Igal öhtul oli pidu klubis nimega Akademien, mida juhivad tudengid. Reedeöhtuti toimusid suuremad kontserdid, pühapäeva hommikul oli *brunch*.

Ühesõnaga, päevad ja öhtud olid sisustatud, vahepeal jõudsin koju ainult 30 minutiks, et natuke süüa, ja siis olin tagasi alles öhtul

seljast võtta ja asendada need pidulike riietega. Siis toimus *kick-off week*'i viimase öhtu pidulik õhtusöök. *Kick-off week* on kindlasti midagi, mis jääb mulle sellest kogemusest meelde. Seda on raske sõnadesse panna. Selleks, et seda mõista, tuleb ise kogeda!

Peamine asi, mida Rootsi kohta peab teadma ja mis oli üks põhilistest sõnadest või tegevusest minu Erasmuse-aja jook-

TUNKEDE KANDMISE PUHUL OLII MUGAV SEE, ET POOLTEIST NÄDALAT EI PIDANUD ÜLDSE MURETSEMA, MIDA HOMMIKUL SELGA PANNA.

hilja. Tunkede kandmise puhul oli mugav see, et poolteist nädalat ei pidanud üldse muretsema, mida hommikul selga panna. Kõik nägid niikuinii ühtemoodi välja, nii päeval kui ka öhtul klubis, pidi ainult pluusi vahetama. Viimasel öhtul võisime tunked

sul – *fika*. Kui Eestis ütlemek, et «läheme kohvile» või «läheme lõunale» või «saame kokku», siis Rootsis on kõige selle jaoks üks sõna – *fika*.

See kujutab endas sisukat ajaveetmist sõprade seltsis, kas siis tassikese kohviga, lõunal vms.

Meie käisime *fika*'l kas loengute pausidel, õppimise pausidel või kui tuli tuju lihtsalt jutustada ja midagi head juua või süüa. Peale *fika* on Rootsis väga tuntud ka *cinnamon bun* ehk kaneelisaia. Täheendus üks ja sama, kuid maitse ja välimus täiesti erinev! Ehk siis – Rootsis olles tuleks kindlasti ära proovida ka nende kaneelisaiake.

REIS ALAKU!

Erasmuse õppimisaeg on tuntud ka reisimise poolest. Meilgi oli plaan minna igale poole: Pariisi, Itaaliasse, Saksaale jne, kuid lõpuks jõudsimme ikka ainult Malmösse ja Kopenhaagenisse. Kopenhaagenis külastasime peamisi turismipaiku nagu Nyhavn, toiduturg, jõuluturg jms. Reisimiseks rentisime auto ja korteri saime Airbnb kaudu.

Sellela läks meil aga natuke nihu – piltide peal nägi korter täitsa kena välja, aga tegelikkus oli hoopis teistsugune. Auto esialgne rendisumma oli mõistlik, aga kui lisasime sellele lõpuks bensiini ja sillamaksu, oli see hirmkallis. Kuid eks selliste ootamatute kuludega tulebki arvestada ja lõppkokkuvõttes oli see reis igati meelde jääv!

Välismaal õppimise kogemus on midagi, mida ma kindlasti ei unusta! Esialgu ei tahtnud ma Jönköpingist isegi Eestisse tagasi tulla, sest inimesed on seal alati nii positiivsed ja sõbralikud. Harjusin ära uue elurütmiga ja sain nii palju uusi tutvavaid üle terve maailma! Sellist kogemust soovitan kõigile, sest see on midagi mälestusväärset! UT

ILLUSTRATSIOON: WIKIMEDIA COMMONS

Kellele on vaja majandusteaduskonda?

Et riiki juhtida, peab oskama juhtida ka majandust. Kui riigijuhtidel ja valitsusel puudub selline oskus, siis rahvas kukutab nad – nii on ajaloo vältel sageli juhtunud. Seega, kui rahval ikka leiba ja riiet ei ole, pole ka valitsusel pikka pidu.

FOTO: ANDRES TENNIS

JÜRI KRAFT

Tartu ülikooli majandusteaduskonna vilistlane

Majandus on riigi alusmüür, mida peab oskama hoida. Karl Marxi tõdemust «Kapitalis», et majandus on ühiskonna ülesehituse alus ja kõik muu on pealiskihitus, ei ole ükski tuntud majandusteadlane ümber lükanud.

Miks ma sellest räägin? Eks ikka seepärast, et ülemineku-aastatel kippus majandus (õigmini tootmine) pildilt kaduma.

Kõik muu oli märksa huvitavam ja tähtsam.

Tartu ülikoolis asuti majandusteaduslike õppeaineid õpetama juba algusaastail. Academia Gustavo-Carolinas käsitleti ökonoomikat ja raamatupidamist filosoofiateaduskonnas. TÜ taasavamise põhjus 21. aprillil 1802. aastal oli majanduselu tõus Baltimaades turumajanduslike suhete arengu tõttu.

MAJANDUSHARIDUSE VAJADUS

Eestikeelne ülikool avati Tartus 1. detsembril 1919. aastal. Õigusteaduskonna juurde loodi majandusteaduse osakond. Iseseisev majandusteaduskond loodi 1938. aastal.

Koolide ja koolitamise areng on olnud väga tormiline. Kui esimene Eesti vabariigi ajal õpetati majandust vaid Tartu ülikoolis,

siis on viimasel ajal selle eriala tõus olnud ettearvamatu. Praegu õpetatakse majandust lisaks Tartu ülikoolile ka Tallinna tehnikaülikoolis, Eesti maaülikoolis, Tallinna ülikoolis, eraülikoolis EBS.

Sellele järgnevad riigi rakenduskõrgkoolid: Lääne-Viru rakenduskõrgkool, Tallinna tehnikakõrgkool. Ja veel erarakenduskõrgkoolid: Eesti ettevõtluskõrgkool Mainor, Euroakadeemia ja võib-olla veel mõni. Küllap see näitab, et majandushariduse järele on vajadust. Aga kas neid koole liiga palju ei ole? Kas keegi kooskõlastab õpetatavaid erialasid?

Rahvusvahelistel konverentsidel ja kohtumistel on sageli jutuks tulnud, mis haridus kellelgi on, kus õpiti. Kui ütlen, et mina õppisin Tartu ülikooli majandusteaduskonnas, on selle peale

tunnustavalt noogutatud. Ma ei taha teisi tegutsevaid kõrgkooli halvustada, kuid Tartu ülikool on maailmas tuntud ja väärtuslik kaubamärk. Seda tuleb mõista ja kasutada. Eriti oluline on see erialadel, kus suheldakse välismaa riikidega.

Olen üks neist, kes 1954. aastal, kui majanduse õpetamine Tartu ülikoolis taastati, siin õppimist alustas ja selle 1959. aastal lõpetas. Alates sellest ajast on majandusteaduskonna lõpetanud enam kui 9800 üliõpilast.

KUST LEIDA ANDEKAD MAJANDUSJUHTID?

1990. aastatel oli õpe tasuta ja majandusteaduskonnas oli siis üliõpilasi 1500. Kolm aastat tagasi lõpetati tasuta õpe ja tudengite arv kahanes ligi 600 võrra. Majandusinimesena ütlen, et see ei olnud õige samm. Suurema üliõpilaste arvu korral on suurem tõenäosus leida andekaid majandusjuhte. Teised ülikoolid võtsid need üliõpilased kahe käega vastu.

Nõukogude-aastail oli aegu, kus kaubandusse ja majandusküberneetikasse oli ühele kohale kaheksa-üheksa tahtjat. Isegi arstiteaduskonda ei olnud nii suurt konkurssi. Ma ei ole pädev hindaja, kas praegused erialad on majandusele väga vajalikud, aga tean, et majandusteaduskond reageerib alati tundlikult nõutavatel erialadel üliõpilaste koolitamisele.

Minu jaoks on siiski juba 50 aastat olnud probleem, kust leida andekaid juhte ettevõtte direktoriks, nüüd firma juhatuse esimeheks. Neid on raske leida, sest tundub, et neid ei valmistata kusagil ette. Sellega seostuvad

turustajad, sest ka nendest on suuresti ettevõtte saatus. Praegu on Eestis päevakorral küsimus, kuidas suurendada toodangu juurdekasvu. Selleks on vaja väljavedu suurendada. Ekspordi kasvutamisel on kõige tähtsam roll aga just müüjamehel. Välis-turgudele minek ja oskus seal läbi lüüa on kunst.

Minu arvates on TÜ majandusteaduskond väärikalt oma teed käinud ja andnud Eesti riigile kõigil aegadel teadlasi ja riigijuhte, ka majandusjuhte. Vaatamata ühiskonnas toimunud suurtele muutustele on siin alati suudetud koolitada vajalikke asjatundjaid.

Selle aasta alguses jõustus ülikooli juhtimis- ja struktuuri-reform. Muidugi on õiges klassikalises ülikoolis neli teaduskonda: usu-, õigus- (või majandus-õigus-), arsti- ja filosoofiateaduskond. Kui seniste teaduskondade asemele moodustatud nelja vald-

MINU ARVATES ON TÜ MAJANDUSTEADUSKOND VÄÄRIKALT OMA TEED KÄINUD JA ANDNUD EESTI RIIGILE KÕIGIL AEGADEL TEADLASI JA RIIGIJUHTE, KA MAJANDUSJUHTE.

konda vaadata ja seda ülesehitust klassikalise ülikooliga võrrelda, oleks kõik nagu korras.

Tänu professor Raul Eametsa tuntusele vabariigis on majandus- ja õigusteaduskonnad säilitanud teaduskonna nime, kuid need on ikkagi vaid kaks ülikooli kahekümne viiest instituudist. Võib-olla ei olegi tähtsust, mis nime teaduskond kannab – kas instituut või õppetool –, aga küsimus on ikkagi selles, mis saab edasi.

Praegu on sotsiaalteaduste valdkonna dekaan Raul Eamets. Aga edasi? Ärgem unustagem,

ülikoolide vahel käib pidev võistlus. Kõik tahavad endale rohkem üliõpilasi juurde.

MIDA TOOB MEILE TULEVIK?

Milles on uue struktuuri oht? Majandusteaduskond võib kahekümne viie instituudi hulgas ära lahustuda. Vaadagem tänapäeva tegelikkust elu: sotsiaalmeedia vallutab üha rohkem inimeste tähelepanu. Sotsiaalvõrgustik vaatatakse sisse uksest ja aknast, igasse eluvaldkonda. Inimene ei mõtle enam sellele, kuidas paremini tööd teha, vaid kuidas aega surnuks lüüa.

Veel üks tähelepanek, võib-olla kehtib see rohkem erakõrgkoolide kohta. Et õppejõududele odavat tunnustust võita, arvustatakse armutult valitsust ega osata tulevikku optimistlikult näha. Põhiküsimus on see, kuidas riigilt rohkem raha saada, mitte see, kuidas majandust paremini

arendada. Nii saavadki noortest inimesed, kes näevad ümberringi ainult vigu. Paljudest neist ei saa tegijaid, vaid nimetud Delfi kommentaatorid.

Enamik meist läheb sellega kaasa. Iga päev toob midagi uut, kuid majandus on ja jääb, kuni elame. Majandus vajab teadust ja juhte – õpetust, mida on ülikoolis 384 aastat jagatud, tuleb jätkata. Ma ei kahtle hetkekski, et nii toimib see veel mitusada aastat. Ja loodetavasti tuleb aeg, kus Tartu ülikooli majandusteaduskond lööb endises ilus öitsemal.

Oaas keset kõrbe

ALMA MATER

VARJE SOOTAK
varje.sootak@ut.ee

25. märtsil 1946. aastal toimus ajaloo-keeleteaduskonna dekaani dotsent Richard Kleisi ja üldajaloo kateedri juhataja Julius Madissoni julge mõttena asutatud ajalooringi esimene koosolek. Kui selleks ajaks oli ülikoolis juba tosin erialaringi, siis ajaloo teemalise puhul võis aimata, millist ajalugu ja kuidas uurida tohib.

Kuid nii Kleis kui ka Madisson olid EV-aegse Akadeemilise Ajalooseltsi liikmed. Ringi stalinistlikku ajajärku uurinud Tiina Hirv on kirjutanud, et nad tahtsid säilitada Eesti ajaloo uurimise ja kirjutamise järjepidevuse ka nõukogude võimu tingimustes.

AJASTU RAAMIDES

Õppejõudude algatusel ja juhendamisel alustati ettekandekoosolekuil tasapisi referaatidega. 1948. aastal asutati üliõpilas-

teadust koordineeriv selts: üliõpilaste teaduslik ühing (ÜTÜ). ÜTÜ-l oli teaduskondade esindajaist nõukogu, ka vabariiklik ning liiduvabariikide esindajaist üleliiduline nõukogu. Nende ametlike sõnapaaride taga on nii aruandlus kui ka suhtlus ja tunnustus, sest saadi kokku kaugemate tudengitega, et võrrelda oma üliõpilasteadust teistega, võita auhindu.

Ajalooringil oli õppejõust juhendaja, juhatuses olid tudengid ja õppejõud, esimeheks tudeng. Esimeeste hulgas on olnud palju hilisemaid väljapaistvaid ajaloolasi, nagu Ea Jansen, Jaak Kangilaski, Jüri Kivimäe, Mati Mandel, Mart Laar, Mart Kalm, Tõnis Lukas jpt. Esimeseks esimeheks sai tulevane kirjanik Leo Metsar.

Kui algusaastail esitati koosolekuil ettekandeid, peeti koolides loenguid, kevadkonverentse, tegutseti sektiioonides, käidi ekskursioonidel, siis 1951. aastast anti välja ka laualehti referaatidega.

AJALOORINGI LIIKMED
SUUSAMATKAL 1983. AASTAL
HIMMASTES JAKOB HURDA
SÜNNIKODU TÄHISTAVA
MÄLESTUSKIVI JUURES.

FOTOD: ZK ERAKOGU

AJALOORINGI SUUR EKSKURSION 1979. AASTAL LEEDUMAALE.

Laualehti analüüsinud Alo Ervin annab oma uurimuses neile kõikuva teadusliku väärtuse, kuid tunnistab, et kahtlemata tuli kinni pidada marksistliku-leninliku ideoloogia nõuetest. Kuigi oma mõtteid ei saanud eriti väljen-

dada, julgustas ring siiski noori teadustööle, kirjandust kasutama, oma peaga mõtlema.

Ei saanud neid algul väljendada ka 1962. aastast ilmuma hakanud ringi kogumikus «Ajaloalaseid töid», millest viimane,

kuues number ilmus 1977. aastal. Ajaloolist uudishimu sai rahuldada erapooletumate teemadega. Jaak Kangilaski tegi seda mehhiko kunstiga, Linnart Mäll Mahatma Gandhiga jne. Olulised on uurimused ettevõtetest, sest

vaatamata vajalikule nõukogustamisloorile jäädvustati nende ajalugu.

1950. aastate teine pool valandas arutelukoosolekud, ringi olid juhendama tulnud ka noored õppejõud Sulev Vahtre ja Helmut Piirimäe. Algatati suur ja väike ekskursioon. Ringi ülesehitus muutus sageli – tekkis uusi eriharusid, mis vahel liitusid, mõni eraldus omaette ringiks, nagu 1977. aastal orientalistikaring. Tõus vaheldus mõõnaga, sõltudes ajastust, tudengite aktiivsusest.

PARIM RING

Vanemteadur Heiki Valk on tudengina ringi 35. aastapäeva kirjutises pidanud uueks tõusulaineks 1970. aastaid. Tollane ringi juhendaja, praegune professor Tiit Rosenberg on esile tõstnud rohket esinemist külaliskonverentsidel liiduvabariikides, kus tartlaste töid peeti kõrgetasemelisteks. Ta on rõhutanud ka noorte ajaloolaste klubi ja vilistlaskollokviumide tegevust.

ÜTÜ ajalooringi tunnistati sageli kui teaduskonna ja ülikooli parimat humanitaarringi, ajaloolaste võistlustööd noppisid auhindu ülikooli ja vabariiklikel, ka üleliidulistel konkurssidel. ÜTÜ nõukogu esimees dotsent Uudo Reino on öelnud 1975. aasta intervjuus ülikoolilehele: «Eriti rahul olen ajaloo teaduskonnaga.»

Konkurssidel pärjatute nimekirjas olid tihti Rein Helme, Villu Tamul, Urmas Sögel, Kärt Jänes, Indrek Jürjo, Valter Lang, Mart >>

» Laar, Margus Laidre, Lauri Vahtre, Heiki Valk, Mart Kalm, Eero Medijainen, Tõnu Tannberg, Ago Pajur jpt.

Parimaks ringiks on ajaloo oma peetud veel mitmel korral. Miks? Esile on tõstetud silmapaistvalt toimekat ja korrapärast tegevust, osavõtuprotsenti, tugevaid konkursitõid, traditsioonide hoidmist. Mis aga nii sisuka ja vilka tegevuse põhjustas?

Tõnis Lukas, ringi esimees 1985.–1986. aastal, rõhutab 40. aastapäeva artiklis ringi vaimsust.

RINGI VAIMSUS

Ühelt poolt liitis tudengeid ajaloo huvi, teiselt poolt oli enamikul ajaloo valinutel justkui mingi teine kood, mis neid liitis. Professor Tiit Rosenberg ütles, et tema leidis ringist võimaluse vabalt mõtteid vahetada ja suhelda esmalt vanemate ja hiljem nooremate kaasüliõpilastega, samuti vanemate kolleegide-õppejõududega.

«Pluss ekskursioonidel lõbus ja kamraadlik seltskonnaelu – tervikuna ka vabameelne mässuvaim nii õppetöös kui ka kogu ühiskondlikus elus valitsenud tobeda korra, valskuse ja ametlike jäikade raamide vastu.»

Professor Mati Laur meenutas, et ringis räägiti n-ö lahtise tekstiga, ei häbenetud ega kardetud. Näiteks 1975. aasta väikesel ekskursioonil Kambja ja Urvaste kihelkonnas kõneldi 1932. aastal ülikooli juubelil käinud Rootsi kroonprintsist ja tammest, mille ta Kambjasse istutas.

«Urvaste kiriku juures kuulsime, kuidas pastor ja Antsla koolijuht erinevatele arusaamadele jäid, avalikult tollal nii vastakalt ju ei kõneldud.» Professor Lauri

sõnul oli nn suurele ekskursioonile alati palju tahtjaid, istuti isegi bussi vahetähtsuse taburettidel. Neil mitme päeval sõitudel käidi Saaremaal, Ida-Preisimaal jm.

«Tudengid esitasid bussis ettekandeid, mida õppejõud täiendasid. Räägiti avameelselt ja see kõik kasvatas rahvuslikku vaimu.»

Professor Rosenberg lausus, et kõike, mida ta oli kogenud üliõpilasena õppejõududest juhendajate seltsis, andis ta ise juhendajana edasi. «Püüdsin omalt poolt veel hagu noorte põlemisele juurde anda, sest minu juhendamise ajal sattusid ringis olema erilisel ärksad noored.»

Need erilisel ärksad noored olid täis ühiskonnakriitilisust; 1979. aastal viis see osa tudengeid kodulinlikku Noor-Tartusse, mis mõne aasta pärast liigse vabadusmeelsuse tõttu keelustati.

Tõnis Lukas selgitas ajalooringi tugevust TÜ ajaloo küsimuste kogumikus sellega, et ajaloo-osalikud liidrid olid ka ringi juhid. «See tähendas, et arvamusi liidrid olid samal ajal ka akadeemiliselt edukamad üliõpilased.» Nii ei

ked lõpetajad suundusid riiki rajama ja juhtima, Eestit välismaal esindama. Ülikoolis ahvatlesid tudengeid seltsid ja korporatsioonid, soikus ka ajalooring.

1997. aastast tundsid ajaloo tudengid taas oma ringi järele vajadust ning tänavu 25. märtsil tähistati koos vilistlastega ringi 70. aastapäeva. Ringi esinaine Marilyn Mägi nentis, et praegust väikest ringi seovad nii legendid endisaegsetest ekskursioonidest ja vanast Pälsoni ühikast kui ka seni toimivad traditsioonid. «Reisidest osavõtavad õppejõud moodustavad meeleolukaima tuumiku, korraldame koos õppejõududega vestlusõhtuid ja nad käivad ka meie filmiõhtuid kommenteerimas.»

Ka professor Rosenbergil on side ringi praeguste eestvedajatega olemas. Kuid ta märkis, et ringi tegutsemistingimused on varasematega võrreldes teised. «Puudub väline sund ühte hoida (selge vaenlase kuva puudumine), üliõpilaskond on osalt kursuse-süsteemi puudumisest ja osalt teistsugusest õppekavast killustu-

PALJUDEST RINGI VILISTLASTEST SAID TAASISEISESVUNUD RIIGI RAJAJAD, ESIMESED POLIITIKUD, DIPLOMAADID JA TEISED ÜHISKONNATEGELASED.

kujunenud komsomolikomitees tegutsevatest ajalootudengitest teaduskonna juhte. Küll said aga ajaloo-, nagu ka ajakirjandus-tudengitest komsomoli vastasrindlased koosolekutel, aruteludes.

1980. aastate teisel poolel oldi juba muinsuskaitse liikumise ja fosforiidisõja algatajate seas, üliõpilasseltside ja korporatsioonide taastajad. Ajalooring oli otsekui taasiseseisvunud riigi esimeste poliitikute kasvulava, kust värs-

nud, mis ei soodusta eriti osakonna/instituudi vaimu avaldumist.»

Professor Mati Laur, kes samuti ringi üritustel osaleb, rõhutas tegevuse järjepidevust ning noorte innukust. «Bussi-reisidel on ikka kohad täis ja peetakse ettekandeid, mida nüüd küll ei esitata paberlehtedelt, vaid nutitelefonist.» UT

KASUTATUD KIRJANDUS

» www.ajakiri.ut.ee

IN MEMORIAM

HELDUR KEIS

5.09.1943–13.03.2016

13. märtsil lahkus meie hulgast TÜ keemia instituudi kauaaegne õppejõud, dotsent Heldur Keis.

Heldur Keis luges loenguid anorgaanilisest keemiast, füüsikalise ja kolloidkeemiast, bio-anorgaanilisest ja biofüüsikalise keemiast ning erikursusena ka füüsikalistest uurimismeetoditest keemias nii keemiaosakonna kui ka bioloogia- ja arstiteaduskonnas üliõpilastele, samuti juhendas ta seminare ning praktikume.

Pärast Tartu 7. keskkooli lõpetamist 1961. aastal astus Heldur TÜ keemiaosakonda, kust ta teiselt kursusele suunati õpinguid jätkama Moskva riikliku ülikooli keemiateaduskonda, mille ta lõpetas 1967. aastal. 1967.–1971. aastal oli Heldur Keis samas aspirantuuris ning kaitses 1973.

FOTO: ERAKOGU

aastal kandidaadiväitekirja teemal «Elektrilise kaksikkihi ja metalli iseloomu mõju aniooni- ja elektroandamisele».

1971.–1975. aastal töötas Heldur TÜ elektrokeemia laboratooriumis teadurina, seejärel TÜ anorgaanilise keemia kateedris (hiljem TÜ füüsikalise keemia instituudis) vanemõpetajana ja alates 1982. aastast dotsendina kuni pensionile siirdumiseni 2004. aastal. 1993.–1997. aastal täitis ta ka füüsikalise keemia õppetooli juhataja ülesandeid. Heldur Keisile anti emeriti-dotsendi nimetus 2007. aastal.

Heldur Keisi teadustöö oli mitmekülgne, alustades elektrokeemia fundamentaalprobleemidest kuni raskmetallide määramise meetodite ning elektrokeemiliste hapniku, väävli jt gaaside andurite väljatöötamiseni. Tema teadmisi hindasid ka mitmed merekeemia uurimiskeskuste spetsialistid. Keis jõudis avaldada ligi 80 teadusartiklit, ta esines rahvusvahelistel konverentsidel ja sümposiumidel, oli mitmete korralduskomiteede liige ja elektroanalüüsi grupi juht.

Oma töö ja tegevuse eest pälvis Heldur Keis TÜ rektori aukirju ja 2008. aastal Tartu ülikooli väikese medali.

Sõbrad ja tuttavad jäävad Heldurit mäletama kui erudeeritud, sõbralikku, hea huumorimeelega ning alati seltskonda oodatud kaaslast.

Kolleegid TÜ keemia instituudist

KAITSMISED

11. aprillil kell 14.15 kaitses **RAILI TORGA** maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse erialal doktoritööd «The Effects of Elevated Humidity, Extreme Weather Conditions and Clear-Cut on Greenhouse Gas Emissions in Fast Growing Deciduous Forests» («Suurenenud õhuniiskuse, ekstreemse ilmastiku ja lageraie mõju kasvuhoonegaaside voole kiirekasvulistes lehtmetsades»). Kaitsmine toimub TÜ senati saalis. Juhendajad prof Krista Lõhmus ja prof Ülo Mander; oponent prof

Bruce Arthur Osborne (Dublini ülikooli kolledž, Iirimaa).

14. aprillil kell 10.15 kaitses **JELIZAVETA GEIMANEN** biomeditsiini tehnoloogia erialal doktoritööd «Study of the Papillomavirus Genome Replication and Segregation» («Papilloomviiruse genoomi replikatsiooni ja säilumise uurimine»). Kaitsmine toimub Nooruse 1-121. Juhendaja vanemteadur Ene Ustav, oponent dots Eeva Auvinen (Helsingi ülikool, Soome).

22. aprillil kell 10.15 kaitses **JAANIS LODJAK** loomaökoloogia erialal doktoritööd «Association of Insulin-like Growth Factor I and Corticosterone with Nestling Growth and Fledging Success in Wild Passerine» («Insuliini-laadse kasvufaktori I ja kortikosterooni seos värvuliste pesapoegade kasvukiiruse ja lennuvõimeustumis edukusega»). Kaitsmine toimub Vanemuise 46-301. Juhendaja teadur Marko Mägi, oponent prof Simon Verhulst (Groningeni ülikool, Holland).

25. aprillil kell 12.15 kaitseb **MARGARET LYNDOH** eesti ja võrdleva rahvaluule erialal doktoritööd «Transformation, Tradition, and Lived Realities: Vernacular Belief Worlds of the Khasis of Northeastern India» («Teisenemine, traditsioon ja elatud tõelus: Kirde-India khaside

rahvapärased usundilised maailmad»). Kaitsmine toimub Ülikooli 16-214. Juhendaja prof Ülo Valk, oponendid dr Lidia Guzy (Iirimaa rahvuslik ülikool, Iirimaa) ja dr Ergo-Hart Västriik.

28. aprillil kell 14 kaitseb **KATHRIIN UTT** materjaliteaduse

erialal doktoritööd «Metal Oxide Mesostuctures for Optical Applications» («Metalloksiid-sed mesostruktuurid optilisteks rakendusteks»). Kaitsmine toimub Ostwaldi 1-B103. Juhendajad dr Ilmo Sildos, dr Sven Lange ja dr Tanel Tätte, oponent dr Krisjanis Smits (Läti ülikool, Läti).

TÜ SIHTASUTUSE STIPENDIUMID

ANDREAS JA ELMERICE TRAKSI STIPENDIUM – stipendiumifondi suurus on 13 000 eurot (stipendiumide arvu ja suuruse otsustab komisjon). Taotleda saavad meditsiiniteaduste (v.a sporditeadused ja füsioteraapia) magistrandid, doktorandid ja teadustöötajad tegevad arst-residendid, samuti sotsiaalteaduste valdkonna magistrandid ja doktorandid, kelle uurimistöö teema on seotud poliitilis-riikliku valdkonnaga.

KARINE JA MARTIN KOOBASSE STIPENDIUM – 4 stipendiumit á 1500 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima eesti ja soome-ugri keeleteaduse eriala bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilased.

PUHK-MÖRNERI STIPENDIUM – 2 stipendiumit á 1000 eurot. Stipendiumile saavad kandideerida TÜ ajaloo ja arheoloogia instituudi ajaloo eriala ja õigusteaduskonna magistri- ja doktoritõppe üliõpilased. Eelistatud on üliõpilased, kelle uurimistöö on seotud õigusajaloo.

ERICH RANNU PEREKONNA STIPENDIUM – stipendiumifondi suurus on 8000 eurot (stipen-

diumide lõpliku arvu ja suuruse otsustab komisjon). Stipendiumile saavad kandideerida majanduserialade kõigi tasemete üliõpilased, samuti arvutiteaduste ja tehnoloogiainstituudi üliõpilased, kelle lisaeriala on majandusteadus.

LYDIA JA FELIX KRABI STIPENDIUM – 5 stipendiumit á 2000 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima loodus- ja täppisteaduste kõikide õppetasete üliõpilased loodusteaduste erialadelt: bioloogia, ökoloogia, geograafia ja geoloogia.

OLE GOLUBJATNIKOV MÄLESTUSSTIPENDIUM – 1 stipendium 1300 eurot. Taotleda saavad loodus- ja täppisteaduste 3. aasta bakalaureuseõppe üliõpilased, kes jätkavad õpinguid järgmisel õppeaastal magistrantuuris meditsiinitehnoloogia valdkonnas, ja sama valdkonna magistrandid, kes jätkavad doktorantuuris või siirduvad praktikale meditsiinitehnoloogia ettevõttesse.

RIIGI KINNISVARA AS STIPENDIUM – magistriõppe stipendium 1818 eurot ja doktoritõppe stipendium 2727 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima TÜ magistri- ja doktoritõppe

üliõpilased, kelle uurimistöö on seotud järgmiste teemadega: teadmispõhine ehitus, hoonete keskkonnamõju, sisekliima ja tööviljakus, hoone ja linn ning töökeskonna haldamine. Taotluse esitamise tähtaeg on 20. aprill.

HEINO KRUSE STIPENDIUM – 4 stipendiumit á 1500 eurot. Stipendiumile saavad kandideerida meditsiiniteaduste (v.a sporditeadused ja füsioteraapia) kõikide tasemete üliõpilased ja noorteadlased. Stipendiumi eesmärk on toetada õppe- ja teadustööd nii Eestis kui ka välismaal.

VOLDEMAR SIIMONI MÄLESTUSFONDI STIPENDIUM – 5 stipendiumit á 1500 eurot. Kandideerida saavad humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna etnoloogia või eesti ja soome-ugri keeleteaduse eriala edukad üliõpilased. Muudel võrdsetel tingimustel on eelistatud üliõpilased, kes on sündinud ja kasvanud Saaremaal.

Taotluse esitamise tähtaeg on 1. mai 2016, kui ei ole märgitud teisiti. Täpsem teave ja nõuded stipendiumide taotlemiseks: www.sihtasutus.ut.ee, tysiht@ut.ee, tel 737 5852 või 5657 1221 (Katrin Pärn).

ROTALIA FOUNDATION (USA) STIPENDIUMIKONKURSS 2016/2017. ÕPPEAASTAL

Rotalia Foundation (USA) kuulub välja 50 stipendiumi á 2000 eurot Eesti avalike ülikoolide üliõpilastele, kes õpivad päevase täiskõrreõppes kõrghariduse esimese astme 2. aastal või integreeritud õppe eelviimisel aastal nominaalse õppeaja järgi või kõrghariduse teise astme (magistriõppe) 1. aastal. Stipen-

dium antakse üliõpilasele üks kord õpingute vältel ning ei ole mõeldud välisüliõpilastele.

Sooviavaldus tuleb saata hiljemalt 4. maiks fondi stipendiumide komitee sekretäri Sirje Mark'i nimele aadressil Ülikooli 18, 50090 Tartu. Kinnises ümbrikus sooviavalduse võib tööpäeval

tuua ka Tartu ülikooli peahoones asuvasse postikantseleisse (ruum 120). Kvalifitseeruvad ka 4. mai postitempli kuupäevaga sooviavaldused. Täpsemad tingimused ja sooviavalduse vorm aadressil <http://www.rotalia.ee/et/fondid.html>. Lisateave: sirje.mark@ut.ee, tel 507 3729, 737 5609 (Sirje Mark).

TEATED

APRILLIS TÕ AULAS: 1. aprillil kell 19 algab kontsert «Asi on naljast kaugel», esinevad Camerata Universitatis, kammerkoor SoLeMijo, kammerkoor A. Le Coq ja E-studio kammerkoor; 2. aprillil kell 15 toimub Eesti muusikakoolide liidu vabariikliku konkursi «Parim noor instrumentalist 2016» Lõuna-Eesti lõppkontsert; 6. aprillil kell 18 algab Leo Dubovsky klaveriõhtu «En Avril à Paris»; 8. aprillil kell 19 algab FA Schola ansambli kontsert, kavas on Euroopa keskaja instrumentaalmuusika ja improvisatsioonid vanades laadides; 13. aprillil kell 16.15 algab algebra professori Valdis Laane inauguratsiooniloeng; 14. aprillil kell 16 toimub karjäärikohvik; 15. aprillil kell 19 algab V Tartu segakooride laulupäev; 22. aprillil kell 19 algab Tartu akadeemilise meeskoori ja neidudekoori Kurekell ühine kevadkontsert; 28. aprillil kell 19 toimub kontsert «Kuuekeelsed», esinevad Mari Jürjens, Riho Sibul ja Vaiko Eplik; 29. aprillil kell 19

algab Tartu ja Tartumaa nais- ja neidudekooride laulupäev.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS VITAE: 4. aprillil kell 15 käsitööring; 5. aprillil kell 13 lauluring; 7. aprillil kell 13 arstide klubi; 11. aprillil kell 14 räägib dr Karu vanemaealiste tervisest, aadress Raeplats 12; 19. aprillil kell 11 elulooring ja kell 13 lauluring; 21. aprillil kell 11 kirjandusklubi; 25. aprillil kell 15 põltsamala laste klubi; 28. aprillil kell 15 keemikute klubi.

ÕPETATUD EESTI SELTSI ETTEKANDEKOOSOLEKUD: 13. aprillil esineb Indrek Schwede ettekandega «Kas lõime põn-nama? Jalgpall kui vastupanurelv annekteeritud Eestis»; 27. aprillil esineb Maris Valtin ettekandega «Enimate sissekannetega märksõnad N. von Hövelni käsikirjas «*Proverbia quaedam et sententiae Ciceronis, Plauti, Terentij et aliorum clarissimorum virorum*»». ÕES-i koosolekud toimuvad Lossi 3-406 algusega kell 16.15.

8. aprillil algab kaks päeva kestev **MIKAEL AGRICOLA PÄEVA KONVERENTS**. Soome keele päeva peetakse traditsiooniliselt esimese soomekeelse aabitsa ja katekismuse autori, Uue Testamendi tõlkija Mikael Agricola surmapäeval, 9. aprillil. Agricola suri 1557. aastal ja oli esimene luterlik Soome piiskop. See päev on ühtlasi ka soome rahvaluulekogu, rahvavalgustaja, maailmakuula eepose «Kalevala» koostaja Elias Lönnroti (1802–1884) sünniaastapäev. Konverents toimub Tartu ülikooli Narva kolledžis. Osalemine on tasuta. Lisateave: conference.narva@ut.ee.

16. aprillil leiab aset põnev **TÜDRUKUTE IT-PÄEV**, kus saab osaleda programmeerimise ja robotikateemalistes töötubades, toimub aruteluring ja esinevad mitmed külalised. Päeva korraldavad TÜ arvutiteaduse instituut ja Microsoft. Üritus toimub Ülikooli 17. Lisateave: programmeerimine.ut.ee.

19. aprillil kell 16.15 algab **EESTI AKADEEMILISE ÕIGUSTEADUSE SELTSI ETTEKANDEKOOSOLEK**, kus peab ettekande rahandusministeeriumi finantsturgude poliitika osakonna peaspetsialist Kadri Siibak teemal «Bitcoin'idest jm virtuaalvääringutest ehk kuidas 21. sajandil muutub «raha» õiguslik käsitlus?». Ettekandekoosolek

toimub Tartus riigikohtu konverentsisaalis aadressil Lossi 19. Oodatud on kõik huvilised. Lisateave: www.oigus-selts.ee.

21. aprillil toimub **PÕHJAMAA-DE TEADUSFILOSOOFIA VÕRGUSTIKU (NNPS) AASTAKONVERENTS**. Konverentsil teevad ettekande ligi 60 esinejat Põhjamaadest, aga ka mujalt Euroopast ja maailmast.

TUNNUSTAMISED

TÜ suure medali pälvisid 70. sünnipäeval Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti professor **KALJU KOMISSAROV** ning 65. sünnipäeval Eesti geenivaramu direktor, biotehnoloogia professor, akadeemik **ANDRES METSPALU**.

TÜ väikese medali ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval füüsika instituudi bio- ja keskkonnafüüsika osakonna inseneri **TOOMAS BERNOTAST**.

TÜ aumärgi ja tänukirja pälvisid

60. sünnipäeval ökoloogia ja maateaduste instituudi loodusteadusliku hariduse keskuse bioloogia didaktika lektor **ANNE LAIUS**, 50. sünnipäeval ökoloogia ja maateaduste instituudi taimeökoloogia vanemteadur **MARI MOORA** ja 40. sünnipäeval filosoofia ja semiootika instituudi semiootika vanemteadur **ANDREAS VENTSEL**.

TÜ aumärgiga tunnustati 40. sünnipäeval rahandusosakonna arvelduste talituse juhatajat

Peasinejatena astuvad üles John Dupré Exeteri ülikoolist Suurbritannias, professor Hanne Andersen Kopenhaageni ülikoolist Taanis ja professor Mikael Karlsson Islandi ülikoolist. Konverents toimub Pärnus hotellis Strand ja seda korraldab TÜ teadusfilosoofia õppetool. Lisateave: Endla Lõhkivi, 512 7709 või endla.lohkivi@ut.ee.

KRISTINA KURAKINAT.

TÜ tänukirja pälvisid 80. sünnipäeval haridusteaduste instituudi eripedagoogika osakonna koostööpartner **EHA VIHMI**, 75. sünnipäeval füüsika instituudi teoreetilise füüsika osakonna spetsialist **VLADIMIR FEDOSSEJEV**, 60. sünnipäeval raamatukogu teenindusosakonna lugejateenindaja **NATALJA JEVTJUHHOVA** ja 50. sünnipäeval füüsika instituudi materjaliteaduse vanemteadur **HARRY ALLES**.

ÕNNITLEME

90 ALEKSANDER ŠEFFER, meditsiiniteaduste valdkonna emeriitdotsent – 24. aprill

75 RUTH MIKELSAAR, meditsiiniteaduste valdkonna emeriitdotsent – 11. aprill
TIIT HAVIKO, meditsiiniteaduste valdkonna emeriitprofessor – 19. aprill

70 INDREK SEPP, administraator – 8. aprill

65 REIN KOCH, laserspektroskoopia labori insener, töokeskkonna spetsialist – 10. aprill
MADIS NOPPEL, aerosoolfüüsika teoreetiliste probleemide vanemteadur – 11. aprill
MARJU SELG, sotsiaaltöö lektor – 21. aprill

60 IRINA BICHELE, füüsika lektor – 8. aprill
VEERA ILJINA, administraator – 27. aprill

50 MERLE LOORING, keskkonnakorralduse lektor – 26. aprill

45 HELLE KAASIK, tahkiseteooria teadur – 8. aprill

LAURIS KAPLINSKI, bioinformaatika teadur – 8. aprill
MAIU REINHOLD, õppekorralduse spetsialist – 21. aprill
TOOMAS PLANK, füüsikalise infotehnoloogia dotsent, asedirektor – 27. aprill
VALLO VOLKE, endokriinfüsioloogia juhtivteadur, endokriinfüsioloogia professor, arstiteaduse teadusõppe koordinaator – 30. aprill

40 MARGUS PEDASTE, haridustehnoloogia professor, sotsiaalteaduste valdkonna õppeprodekaan – 17. aprill
KADRI SIMM, praktilise filosoofia dotsent, filosoofia eriala programmijuht – 30. aprill

35 KADRI VARE, eesti keele tehnoloogia programmi koordineerija – 9. aprill

AGNES KÜTT, analüütilise ja füüsikalise keemia vanemteadur – 10. aprill
HELEN ILVES, Pärnu kolledži välissuhete peaspetsialist – 12. aprill
TIINA KRAAV, teoreetilise mehaanika teadur – 14. aprill
PRIIT PALTA, Eesti geenivaramu spetsialist – 25. aprill

30 TAUNO KAHRO, kiletehnoloogia labori insener – 13. aprill

AADU MUST – 65

25. märtsil täitis 65 eluaastat arhiivinduse professoril ja riigikogu liikmel Aadu Mustal. Kui ta Tori poisina 1967. aastal Tartu 7. keskkooli ajaloo eriklassi õppima siirdus, teadis ta kindlalt, et tema kirg on ajalugu. Põneva pärandiga kodukant on jäänud suunama ka tema hilisemaid töid ja tegemisi.

Professor Herbert Ligi juhendatavana kulges Must esmalt asustusajaloo radadel. Aastatega on teemade haare kõvasti kasvanud, hõlmates perekonna- ja kohalugu, tsaarimpeeriumi koloniaalpoliitikat ja nõukogude surveavaldusi, eesti diasporaad, baltisaklastest kaasmaalasi jpm.

Aadu Must on kaheldamatult Eesti ja eestlaste arhiivide parim tundja. Kullaotsija kirega ettevõtet uurimisreisid Venemaa jt arhiividesse on päevavalgele toonud ohtralt tundmatut materjali.

Estica-ainese kogumisest nii idas kui ka läänes on saanud professor Musta suur pro-

FOTO: SUSAN MUST

jekt, mis on omakorda meie rahvusarhiivile kaasa toonud mitu rahvusvahelist lepingut. Eitades järjekindlalt tavakuvandit arhiivist kui millestki tolmusest ja igavast, on ta tänu oma veenmisjõule toonud arhiivi palju andekaid noori, kellest mitmed on kujundamas tänast Eesti arhiivindust.

Ta on olnud innustunud eestkõneleja kõiges arhiividesse puutuv, sh olnud üks arhiiviseaduse väljatöötajatest. Ajaloolase ja arhiivinduse professorina on teda alati muretsema pannud arhiivide olukord ja ligipääs ajalooallikatele, riigitegelasena on ta ikka ja jälle rõhutanud arhiivi kui

riigi tarviku olemuse tähtsust. Nõnda on ta Eesti arhiivinduses olnud mees nagu orkester või kui ümber sõnastada siis dirigent, kes vajadusel asendab ka ükskõik millist orkestranti.

Teokstehtu loetellu kuulub ka 1988. aastal ajaloolaste ajakirja Kleio käima lükkamine, mis kümme aastat hiljem taastas end 1922. aastal loodud Ajaloolise Ajakirja järglasena. Ühtlasi seisis Must siis ka 1940. aastal suletud Akadeemilise ajalooaluse taaskäivitamise eest.

Mitmekülgne võimekus ja töökus, uuritavast ainesest vaimustumine, milles on ühendatud omapärane mängulust ja tõsiteaduslik professorlikkus, on nakatanud ning põnevusega köitnud paljusid kuulajaid ja lugejaid. Palju õnne, tervist ja jaksu mahukasse uurijaportfelli kogutu haaravateks ajaloo-uurimusteks kirjutamisel!

Kolleegid instituudist ja rahvusarhiivist

KONVERENTS

8. aprillil algab kaks päeva kestev Mikael Agricola päeva konverents. Agricola oli esimese soomekeelse aabitsa ja katekismuse autor. Konverents toimub TÜ Narva kolledžis.

KARJÄÄRIKOHVIK

14. aprillil kell 16 algab TÜ aulas karjäärikohvik. Esinevad Tartu ülikooli teadlased, kes said Eesti Vabariigi presidendilt tunnustuse.

TUDENGIPÄEVAD

25. aprillil algavad nädal aega kestvad Tartu tudengipäevad. Kuni 1. maini leiab festivali programmist põnevaid ja väljakutsuvaid üritusi.

8

13

14

16

25

INAUGURATSIOON

13. aprillil kell 16.15 peab TÜ algebra professor Valdis Laan inauguratsiooniloengu teemal «Järjestatud algebralistest struktuuridest».

TÜDRUKUTE IT-PÄEV

16. aprillil toimub tüdrukute IT-päev, kus korraldatakse programmeerimise ja robotikateemalisi töötube, toimub aruteluring ja esinevad külalised. Üritus toimub Ülikooli 17.

APRILL 2016

E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P
28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1

UNIVERSITAS TARTUENSIS
Tartu ülikooli ajakiri

Tartu Ülikool • Ülikooli 18, 50090 Tartu • Tel: 737 5100 • E-post: info@ut.ee • www.ut.ee